אמור (קדושים בחו"ל)
תשפ"ב
גליון 91
דער רײנער קוואַל

דעם רבינ'ס ליכט

אײערע קינדער זאָלט איר מודיע זײַן
וואָס דאָ האָט זיך געטאָן (שיהר"ן ר"ט)

אײן טאָג אינדערפֿרי קומט אַרײַן דער רבי אין כּתּה מיט אײן שׂמחה און רופֿט אויס מיט אַן איבערראַשונג: ״קינדער אַפּאַר וואָכן אַרום גײען אַלע קינדער פֿאָרן צו גאָר אַ געשמאַקע נסיעה אין גליל צו די מקומות הקדושים און נאָך גאָר אינטערעסאַנטע פּלעצער״.

״וואו? וועלכע טאָג? וואָס דאַרף מען מיטנעמען?״ שרײַען אויס אַלע קינדער אינאײנעם, ווי זײ וואָלטן זיך אָפּגעשמועסט בעפֿאַר וואָס מען דאַרף פֿרעגן! נאָכדעם וואָס דער רבי האָט זײ אַנטפּלעקט דעם סוד וועלכע טאָג מען גײט פֿאָרן, האָבן אַלע קינדער זיך גענומען צײלן די טעג. יעדן טאָג וואָס גײט פֿאַראיבער, ווערן זײ מער און מער אויפֿגעלעבט, לוסטיג און פֿרײלעך. און וואַרטן שוין קוים אויף דעם גרויסן טאָג!

אויך מיר, אידישע קינדער וואַרטן אויף גאָר אַ גרויסן טאָג. מיר געפֿינען זיך אין די ספֿירה טעג, אַזוי אויך אין די וואָכעדיגע פּרשה [אמור] האָבן מיר אַ פּסוק וואָס מיר קענען שוין זײער גוט ״וּספַרתּם לכם ממחרת השבּת... תּספּרו חמשים יום״. דאַרף מען פֿאַרשטײן וואָס איז דער ענין פֿון ספֿירה, מען צײלט טעג! וואָספֿאַרא סאָרט מצוה איז צו צײלן אײן טאָג און נאָך אַ טאָג?

נאָר אַזוי ווי אין דעם אויבערדערמאַנטן משל, אַז ווען אַ קינד וואַרט אויף אַ זאַך וואָס ער גלײַכט זײער, און ווי נענטער דער טאָג פֿון די נסיעה קומט אָן צײלט ער ממש די טעג און שעה'ן, ער פּאַקט זיך שוין אײַן זײַן טעשעלע נעבן זײַן בעט גרײט, פּונקט דאָס איז די מצוה פֿון ספֿירת העמר.

יעדעס יאָר גײען מיר אַרויס פֿון מצרים. יעדעס יאָר גײען מיר אַדורך פֿאַרשידענע סאָרטן חלישות הדעת פֿונעם יצר הרע וואָס שטאַרקט זיך אויף אונדז מיט אַלע סאָרטן נסיונות און אײנרעדעניש, אַלע סאָרטן זאַכן וואָס איז פֿאַרקערט פֿון רצון השם, אָבער אַלע יאָר פּסח גײען מיר אַרויס פֿרײַ פֿון די אַלע ״מצרים״.

נאָך פּסח הײבט זיך אָן די עבודה פֿון זיך רײניגן און מטהר זײַן מיר זאָלן קענען זײַן גרײט צו באַקומען די הײליגע תּורה. און דער אויבערשטער מיט זײַן גרויס רחמנות האָט אונדז געגעבן די מצוה פֿון ״ספֿירה״, ווען מיר בענקען און גלוסטן און האָפֿן, ״ווען וועל איך שוין באַקומען די הײליגע זיסע תּורה?״.

יעדן טאָג וואָס מען צײלט די ספֿירה פֿון דעם דאָזיגן טאָג, גײען מיר גלײַך אַרויס פֿון אײן טויער פֿון טומאה און מען דערגרײכט אײן שער פֿון די קדושה. אַזוי צײלט מען טאָג נאָך טאָג, מען וואַרט און מען האָפֿט אויף דעם טאָג פֿון מתּן תּורה. מיט די מצוה באַקומען מיר כּוחות צו אויסוואַרטן און

המשך אויף זײט 12

דעם רבי'נס מעשיות

אוּנְזֶערֶע לֵייט זֶענֶען גֶעוֶוען אַ גֶעוואוּינְט אִין דִּי לְשׁוֹנוֹת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס סְפָרִים בִּפְרָט אִין סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוּן סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת א.א.וו. אַז וֶוען אוּנְזֶערֶע לֵייט פְּרֶעגְן זִיךְ פְרֶעגְן שְׁאֵלוֹת אוּן עֶנְטְפֶערְס אִין זֵייעֶרֶע שְׁמוּעֶסְן אוּן וֶוערְטְלֶעךְ זֶענֶען גֶעוֶוען אַרַיינְגֶעמִישְׁט דִּי וֶוערְטֶער אוּן לְשׁוֹנוֹת פוּן דֶעם רֶבִּי'נְס סְפָרִים.

עֶס אִיז גֶעוֶוען אַמָאל וֶוען אֵיינֶער פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הָאט גֶעבָּארְגְט גֶעלְט פוּן ר' מֹשֶׁה יְרוּסְלַאבְסְקִי ז"ל צוּ קֶענֶען אַיינְקוֹיפְן אוֹיף צָרְכֵי שַׁבָּת, דֶער אִיד גֵייט צוּ צוּ ר' מֹשֶׁה בֶּעטְן אַ הַלְוָאָה, רוּפְט זִיךְ אָן ר' מֹשֶׁה מִיט אַ זִיסְן שְׁפְּרַאךְ אוֹיף דֶער אִידִישֶׁער שְׁפְּרַאךְ דֶעם שְׁטִיקְל פוּן דִּי מַעֲשֶׂה פוּן 'מֶלֶךְ אוּן קֵיסָר', וואוּ עֶס וֶוערְט דָארְט דֶערְצֵיילְט אַז "בַּיי דִּי גַּזְלָנִים אִיז גֶעוֶוען פַארְשְׁרִיבְּן אַלֶע גְּנֵבוֹת אוּן גְּזֵלוֹת אֲפִילוּ דֶער דַאטוּם וֶוען מֶען הָאט דָאס גֶע'גַנְבֶ'ט!" ר' מֹשֶׁה עֶפְנְט זַיין בִּיכְל אוּן בְּלִיקְט אַרַיין צוּ דֶער אִיד אִיז גֶעבְּלִיבְּן שוּלְדִיג צוּ נִישְׁט, הֶערְשְׁט נָאכְדֶעם הָאט עֶר אִים פַארְבָּארְגְט דָאס גֶעלְט.

~ ~ ~

אֵיינְמָאל וֶוען דֶער חִדּוּשֵׁי הרי"ם זַצַ"ל אִיז גֶעוֶוען אוֹיף אַ בְּרִית הָאט עֶר דָארְט בַּאמֶערְקְט דֶעם סֵפֶר 'סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת', עֶר הָאט זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט אִין אַ זַייט אוּן זִיךְ פַארְטוּן אִינֶעם סֵפֶר שְׁטֵייעֶנְדִיג אַזוֹי עֶטְלִיכֶע שָׁעָה! דֶערְנָאךְ הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶערוּפְן: "אִין דִּי עֶרְשְׁטֶע מַעֲשִׂיּוֹת הָאבּ אִיךְ נָאךְ עֶפֶּעס פַארְשְׁטַאנֶען, אָבֶּער דִּי לֶעצְטֶע מַעֲשֶׂה פוּן דִּי זִיבְּן בֶּעטְלֶערְס הָאבּ אִיךְ שׁוֹין גָארְנִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען. נָאךְ הָאט עֶר צוּגֶעלֵייגְט [לוֹיט אֵיין גִּרְסָה], אַז וֶוער עֶס פַארְשְׁטֵייט דִּי לֶעצְטֶע מַעֲשֶׂה קֶען עֶר וִויסְן דֶעם סוֹד פוּן דִּי גְּאוּלָה!

~ ~ ~

נָאכְן דְרוּקְן דֶעם סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הָאט זִיךְ ר' נָתָן אָנְגֶערוּפְן: "מֶען וֶועט מִיר אוֹיסְלוֹיבְּן בַּיי מַיין לְוָיָה אַזוֹי; 'דָא פִירְט מֶען אַ אִיד וָואס הָאט גֶעדְרוּקְט דֶעם סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת!' ". ~ ~ ~

עֶס אִיז אַמָאל גֶעוֶוען אַ פָּשׁוּטֶ'ער אִיד, אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד וָואס זַיין זוּן אִיז זֵייעֶר קְרַאנְק גֶעוָוארְן ל"ע אוּן הָאט גָאר שְׁטַארְק גֶעלִיטְן אוֹיף זַיינֶע פִיס, בִּיז זַיינֶע פִיס הָאבְּן לֵיידֶער אוֹיפְגֶעהֶערְט צוּ אַרְבֶּעטְן אוּן דָאס קִינְד הָאט מֶער נִישְׁט גֶעקֶענְט גֵיין אוֹיף זַיינֶע פִיס.

וֶוען דֶער אִיד אִיז גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס קִבּוּץ אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאט עֶר גֶעשְׁלֶעפְּט דָאס קִינְד אוֹיף זַיין רוּקְן, אַזוֹי הָאט עֶר אִים גֶעבְּרֶענְגְט צוּ צִיּוּן שְׁלֶעפְּנְדִיג אוֹיף זִיךְ. דֶער צִיּוּן אִיז פוּל, עֶס וִוירְבְּלְט מִיט דִּי הוּנְדֶערְטֶער חֲסִידִים וָואס קוּמֶען זָאגְן דֶעם 'תִּיקּוּן הַכְּלָלִי' אוּן וִודּוּי דְּבָרִים, יֶעדֶער אֵיינֶער הָאט זַיינֶע אֵייגֶענֶע עֲבוֹדוֹת, אָבֶּער אַלֶע זֶענֶען דָא פַאר אֵיין צִיל, פָּאלְגְן דֶעם רֶבִּי'נְס בַּקָּשָׁה וָואס עֶר בֶּעט זִיךְ אַזוֹי בַּיי אוּנְז: "קֵיינֶער טָאר נִישְׁט פֶעלְן, מַיין רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִיז גְרֶעסֶער פוּן אַלֶעס!".

אַזוֹי וַוארְט דֶער אִיד בִּיז דִּי לֶעצְטֶע שָׁעָה'ן פוּן עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וֶוען אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען אִין קְלוֹיז דַאוֶונֶען מִנְחָה, [נִישְׁט אַזוֹי וִוי הַיינְט וָואס דֶער צִיּוּן אִיז פוּל מִיט מֶענְטְשְׁן אֲפִילוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וַוייל יֶענֶע יָארְן אִיז דֶער צִיּוּן גֶעוֶוען אוֹיף אַ לֵיידִיגֶע פֶעלְד, אַ בֵּית הַקְּבָרוֹת] יֶעצְט וֶוען דֶער צִיּוּן אִיז גֶעוָוארְן לֵיידִיג הָאט דֶער אִיד זִיךְ אַרָאפְּגֶעבּוֹיגְן צוּ דֶער עֶרְד עֶר נֶעמְט צוּזַאם דִּי שְׁטוֹיבּ וָואס לִיגְט אָנְגֶעלֵייגְט אוֹיף דִּי בַּאלַאטֶעס פוּנֶעם צִיּוּן אוּן לֵייגְט דָאס בַּיי אֵיין וִוינְקְל פוּנֶעם צִיּוּן.

עֶר נֶעמְט אַרָאפּ דָאס קִינְד פוּן זִיךְ, אוּן טוּט אִים אוֹיס זַיינֶע שִׁיךְ, דִּי פִיס פוּנֶעם קְרַאנְק זוּן שְׁטֶעלְט עֶר אַרַיין אִין דֶער שְׁטוֹיבּ, אוּן... דָאס אוּמְגְלוֹיבְּלִיכֶע אִיז גֶעשֶׁען... אַן אָפֶענֶער נֵס! דֶער קְרַאנְקֶער וָואס הָאט בִּיז יֶעצְט נִישְׁט גֶעקֶענְט רִירְן זַיינֶע פִיס הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן גֵיין וִוי אַ גֶעוֶוענְלִיכֶער מֶענְטְשׁ!

אַרוֹיסְגֵייעֶנְדִיג פוּן צִיּוּן אִיז עֶר שׁוֹין גֶעגַאנְגֶען נָארְמַאל, וִוי עֶר וָואלְט קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעוֶוען קְרַאנְק!

המשך אויף זייט 3

איין מעשה'לע

דער באשעפער באווייזט וואונדער
פאר זיינע ליבע קינדער

אַ טאַבֶּע-שְׁפִּיל וָואס צֶעמִישְׁט!!

דָאס יָאר פַאר פֶּסַח, הָאט מַיין טַאטֶע מִיר גֶעקוֹיפְט אַ שְׁפִּיל וָואס מֶען דַארְף זִיך זֵייעֶר גוּט אוֹיסְקֶענֶען מִיט דֶעם, שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח הָאבּ אִיך זִיך גֶעשְׁפִּילְט מִיט דֶעם אָבֶּער אִיך הָאבּ נִישְׁט גֶעקֶענְט כַאפְּן וְויאַזוֹי מֶען גֶעווִינְט דֶעם שְׁפִּיל, הָאט מַיין טַאטֶע מִיר דֶערְמַאנְט דִי עֵצָה פוּן רֶבִּי'ן אַז מֶען קֶען בֶּעטְן פוּן בַּאשֶׁעפֶער אֲפִילוּ אוֹיף אַזַא זַאך, אִיך הָאבּ טַאקֶע גְלַייך מִתְפַּלֵל גֶעוֶועז אִיך זָאל כַאפְּן וְויאַזוֹי דֶער שְׁפִּיל גֵייט, אוּן בָּרוּך הַשֵׁם אִיך בִּין אָנְגֶעקוּמֶען בִּיזְן סוֹף..

נַחְמָן

הַשְׁלֵךְ עַל ה'

אִיך בִּין גֶעוֶוען אִין גֶעשֶׁעפְט אוּן אִיך הָאבּ נִישְׁט גֶעטְרָאפְן דִי עֶסְן וָואס אִיך הָאבּ גֶעדַארְפְט אַיינְקוֹיפְן, הָאבּ אִיך גֶעדַאוְונְט צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיר גֶעהָאלְפְן. אַ אִיד הָאט מִיר צוּגֶעוִויזְן ווּאוּ עֶס לִיגְט דִי זַאך וָואס אִיך הָאבּ גֶעדַארְפְט קוֹיפְן.

נָאך אַ מַעֲשֶׂה וִויל אִיך דֶערְצֵיילְן. דֶער גַבַּאי פוּן אוּנְזֶער שׁוּל הָאט גֶעבֶּעטְן אִיך זָאל גֵיין בַּייטְן דִי מִילְך פוּן שׁוּל וָואס אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען כַּלְיָא, עֶס אִיז מִיר גֶעוֶוען זֵייעֶר שְׁוֶוער צוּ שְׁלֶעפְּן, הָאבּ אִיך גֶעבֶּעטְן דֶעם בַּאשֶׁעפֶער אַז אֵיינֶער זָאל מִיר הֶעלְפְן. נָאך מַיין תְּפִלָּה אִיז צוּגֶעקוּמֶען צוּ מִיר אַ בָּחוּר אוּן גֶעהָאלְפְן שְׁלֶעפְּן בִּיז דֶער שׁוּל.

נַחְמָן יוֹסֵף

אִיך הֵייס יְהוּדָה. פָאריגֶע וָואך הָאבּ אִיך גֶעלֶערְנְט אִין שׁוּל, אִינְמִיטְן קוּמְט צוּ מִיר דֶער יֵצֶר הָרָע עֶר זָאגְט מִיר: "הֶער אוֹיף צוּ לֶערְנֶען, גֵיי אַהֵיים אִין שְׁטוּבּ זִיך שְׁפִּילְן מִיט שְׁפִּילֶערַייעֶן". אָבֶּער אִיך הָאבּ גֶעלֶערְנְט וַוייטֶער דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

וִוידֶער קוּמְט דֶער יֵצֶר הָרָע מִיט זַיין גֶעשְׁלִיפְן צִינְגְל: "עֶס לוֹינְט דוּ זָאלְסְט אַהֵיימְגֵיין אִין שְׁטוּבּ, עֶס וַוארְט דִיך דָארְטְן אָפּ פֶּעסְטֶע זַאכְן!", הָאבּ אִיך זִיך גֶענוּמֶען נָאך פְלַייסִיגֶער לֶערְנֶען. נָאכְדֶעם הָאט אִיך פַארְמַאכְט דִי גְמָרָא אוּן גֶעעֶפְנְט אַ חֻמָּשׁ, דֶער יֵצֶר הָרָע קוּמְט וִוידֶער פוּן אַ הִינְטֶער טִיר מִיט אַ גֶעשְׁרֵיי: "לֶערְן דָאס נִישְׁט! עֶס אִיז דָא אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע שְׁפִּילֶערַייעֶן אִין שְׁטוּבּ!". אַזוֹי הָאבּ אִיך - גֶעלוֹיבְּט דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער - מַצְלִיחַ גֶעוֶוען נִישְׁט צוּ קוּקְן אוֹיף זַיין זַייט אוּן גֶעווִינֶען דִי מִלְחָמָה...

דעם רבי'נס מעשיות

המשך פון זייט 2

דִי עֶלְטֶערֶע פוּן אוּנְזֶערֶע לַייט הָאבְּן זִיך זֵייעֶר גֶעווּאוּנְדֶערְט אוּן פְרֶעגְן דֶעם טַאטְן מִיט גְרוֹיס נַייגֶער: "פוּן ווּאוּ הָאסְטוּ גֶענוּמֶען דִי סְגוּלָּה מִיט דִי שְׁטוֹיבּ?" מִיט אַ פָּשׁוּטֶ'ע תְּמִימוּת עֶנְטְפֶערְט דֶער אִיד: "דֶער רֶבִּי אַלֵיין זָאגְט דָאך דָאס! אִין דִי מַעֲשֶׂה פוּנֶעם חִגֵּר - דִי דְרִיטֶע מַעֲשֶׂה, שְׁטֵייט דָארְט אַז דִי זוּן שְׁמוּעֶסְט מִיט דִי לְבָנָה וֶועגְן דִי שְׁטוֹיבּ וָואס אִיז אַ רְפוּאָה פַאר דִי פִּיס, 'בְּכֵן זָאלְסְטוּ אַהִין גֵיין, וָוארְן דָארְט אִיז דָא אַסַאך פוּל – שְׁטוֹיבּ וֶועסְטוּ הָאבִּין אֵיין רְפוּאָה אוֹיף דִי פִּיס' וֶוען דֶער חִגֵּר וָואס קֶען נִישְׁט גֵיין הֶערְט זִיך אוּנְטֶער זֵייעֶר שְׁמוּעֶס!".

דִי מַעֲשֶׂה הָאט רֶבִּי מָרְדְּכַי פוּן בַּאבְּרִינִיץ פַארְצֵיילְט פַאר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק בֶּענְדֶער זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה.

בס"ד

לכבוד די חשובע מערכת פון דעם רבינ'ס ליכט.

ביי דעם געלעגנהייט וויל איך אויסדריקן מיין הכרת הטוב צו אייך פאר די אלע שיינע גליונות וואס איר געבט ארויס וואך נאך וואך. און יעצט נאך דער גאר שיינער 'סיום סיפורי מעשיות' וואס איז אפגעראכטן געווארן פארגאנגענעם חול המועד שפיר איך אז איר האט אונז טאקע געגעבן א מתנה וואס איז אומשאצבאר.

מיינע קינדער האבן שטענדיג די סיפורי מעשיות אויף זייער ליפן. וואס אימער עס קומט פאר אין הויז, האבן זיי גלייך עפעס צוצוגעבן וואס דער רבי האט געזאגט אויף דעם. צום ביישפיל, ווען מען זוכט עפעס אין שטוב זאגן זיי, "מען דארף אויפזוכן די פארלוירענע בת מלך...", ווען עפעס איז נישט געלונגען איז עס ווי די "דריי עקיגע שיכעלע פונעם תם", ווען מען דארף געלט טוט מען וואס דער בעל תפילה האט געטון... א.א.וו.

אזוי אויך אלע אנדערע לימודים פון רבי'ן. בכלל איז אונזער הויז געווארן איינגעזאפט מיט דעם רבינ'ס דיבורים און עצות. "11!", "13!", "41!", דאס זענען די נומערן פון די קארטלעך וואס מען שרייט אויס ווען מען וויל דערמאנען דעם רבי'ן דיבורים. צב"ש: איך זאג פאר א קינד, "געב אבאכט ווי אזוי דו עסט, דיין העמד ווערט שמוציג"

" נומער 60!"

"א ברסלבער אינגל פירט זיך אויף מיט דרך ארץ"

"נומער 41 !"

און ווען מען דארף ארייננברענגען א שיסל שמחה..

"נומער 31!"

דעם רבי'נס ספרים זענען מער נישט בלויז אין ספרים שאפע שיין אוועקגעלייגט. ס'איז אין אונזער וועזן אין טאג טעגליכן לעבן!

אנשטאט איך זאל דארפן נאכלויפן די קינדער מיט דעם רבי'נס מעשיות און ארייננבאקן אין זיי די אלע עצות, קומען זיי צו מיר און שמועסן דערוועגן.

אזוי אויך די וועכענטליכע בחינות אויף סיפורי מעשיות מוז איך זיי נישט הייסן טון זיי בעטן זיך פון מיר אז איך זאל זיי העלפן.

איין פרייטאג נאכמיטאג האט מיין זון געמאכט די בחינות. איין שאלה האט ער נישט געוואוסט און ער האט געוואלט אז איך זאל אים העלפן דערמיט.

"ס'איז פרייטאג, איך בין יעצט פארנומען," האב איך אים פראבירט צו מסביר זיין. אבער ער האט נישט פארשטאנען די שאלה, האט ער מיר פארשפראכן אז ער וועט אלעס העלפן פאר די מאמע אז מען זאל האבן צייט אים צו העלפן מיט די תשובות. ער האט ארויסגענומען דעם ספר סיפורי מעשיות און אויפגעמישט גרייט אויף דעם עמוד אז איך זאל אים שנעל קענען געבן די תשובה. און ווען איך האב אים געהאלפן איז ער געווען איבערגליקליך אז ער האט נאכאמאל געקענט מאכן די גאנצע בחינה.

דאס איז אייך צו פארדאנקן וואס איר לייגט אריין אזויפיל חשק אין די קינדער אז זיי

זאלן ווען לערנען דעם רבינ׳ס ספרים מיט געשמאק און לעבן מיט דעם!

אשריכם!

א ברסלב׳ער משפחה פון בית שמש

אויף אייערע קינדער קען מען זאגן אשרי יולדתו!

א גרויסן דאנק פארן נעמען די מי, א גוט ווארט קען אלעמאל צוהעלפן! אזוי ווי דער רבי שרייבט אין תורה קכ״ו אז אין יעדע פלאץ אין זוהר ווען די חבריא זענען משבח רבי שמעון געפינט מען אז ער האט זיי מגלה געווען נאך חידושי תורה, אפילו ביים תנא אלוקי איז דא אזא בחינה כל שכן ביי אזעלכע פשוט׳ע מענטשן ווי אונז קען דאס געבן א שטופ אויף פאראויס.

נ.ב. די תכלית פון די קארטלעך איז אז מען זאל באקומען די חשק און מיט די יארן ווען בעז״ה די קינדער געדענקען די תורות פון ליקוטי מוהר״ן און שיחות הר״ן אויפן ׳אות׳ וואו עס שטייען די אלע הייליגע עצות.

וָואס אִיז דֶער בַּאדֵייט פוּן
אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא ?!
וָואס מֵיינְט כֶּרֶם בְּיַבְנֶה?!
וָואס אִיז דָאס ׳אִדְּרָא׳?!

מִיר אַלֶע וַוייסְן דִי מַעֲשֶׂה פוּן רֶבִּי עֲקִיבָא דֶער גְרוֹיסֶער רֶבִּי וָואס הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען אוֹיפְצוּשְׁטֶעלְן פִּיר אוּן צְוָואנְצִיג טויזנט תַּלְמִידִים אוּן לַיידֶער זֶענֶען זֵיי אַלֶע אַוֶועק אִין אַ קוּרְצֶע צַייט אִין דִי טֶעג פוּן סְפִירַת הָעוֹמֶר. דִי טַעַם דֶערְצוּ שְׁטֵייט: שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כָּבוֹד זֶה בָּזֶה. רֶבִּי עֲקִיבָא הָאט נָאךְ דֶעם גְרוֹיסְן בְּרָאךְ צַאמְגֶענוּמֶען פִּינְף תַּלְמִידִים, רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, רֶבִּי יְהוּדָא בַּר אִילָעָא, רֶבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ, רֶבִּי מֵאִיר, אוּן רֶבִּי יוֹסִי אוּן זֵיי הָאבְּן גֶעזָאגְט אֲנַן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא, מִיר וֶועלְן זִיךְ הַאלְטְן צוּזַאמֶען אוּן הָאבְּן אַ רִיכְטִיגֶע אַהֲבַת חֲבֵרִים, נָאר אַזוֹי קֶען זִיךְ הַאלְטְן דִי תּוֹרָה, מֶען זֶעט טַאקֶע אַז מִיט דִי פִּינְף תַּלְמִידִים הָאט מַמְשִׁיךְ גֶעוֶוען אוּן אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט דִי תּוֹרָה אוֹיף דִי שְׁפֶּעטֶערֶע דוֹרוֹת.

אוּנְזֶערֶע לַייט פְלֶעגְן זָאגְן אַז אֲנַ״ן אִיז דִי אוֹתִיּוֹת אַ׳נְשֵׁי נַ׳חַל נ׳וֹבֵעַ, אַז מֶען וִויל זוֹכֶה

המשך אויף זייט 6

זַיין צוּ בַּאקוּמֶען פוּנֶעם נַחַל נוֹבֵעַ פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן דַארף מֶען זִיךְ הַאלְטְן אִינְאֵיינֶעם. וָואס מֶער מֶען הַאלְט זִיךְ בְּאַחְדוּת קֶען מֶען מֶער מְקַבֵּל זַיין פוּן דִי הֵיילִיגֶע צַדִיקִים פוּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי אוּן פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן.

מִיר שְׁטֵייעֶן יֶעצְט פַאר לַ"ג בָּעֹמֶר וואו מֶען גְרֵייט זִיךְ צוּם גְרוֹיסְן הִלוּלָא, עֶס אִיז אַזַא מוֹרָא'דִיגֶע שִׂמְחָה וָואס יֶעדֶעס אִיד אֲפִילוּ גָאר קְלֵיינֶע קִינְדֶער הַאלְטְן מִיט דִי גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה. וָואס אִיז דִי שִׂמְחָה אַזוֹי גְרוֹיס?! ווייל רֶבִּי שִׁמְעוֹן אִיז גֶעוֶוען דֶער וָואס הָאט מִלְחָמָה גֶעהַאלְטְן מִיט דִי רוֹמִיִים, וָואס זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען זִיכֶער בַּיי זִיךְ אַז זֵיי וֶועלְן אֵיינְנֶעמֶען דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אוּן עֶס וֶועט חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט בְּלַייבְּן קַיין זֵכֶר פוּן אִידִישְׁקֵייט.

דִי גְמָרָא אִין שַׁבָּת בְּרֶענְגְט, עֶס אִיז דַאן גֶעוֶוען נָאכְן חוּרְבַּן בֵּית הַמִקְדָשׁ. "כְּשֶׁנִכְנְסוּ רַבּוֹתֵינוּ לַכֶּרֶם בְּיַבְנֶה" ווען די רֶבִּי'ס פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל זֶענֶען אַרַיין אִין כֶּרֶם אִין שְׁטָאט יַבְנֶה, וָואס אִיז דָאס כֶּרֶם בְּיַבְנֶה?! דִי גְמָרָא זָאגְט אַז דִי סַנְהֶדְרִין הָאבְּן גֶעדַארְפְט גֵיין אִין גָלוּת. ווייל דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ וָואס דִי רוֹמִיִים הָאבְּן גֶעוָואלְט אִיז צֶעבְּרֶעכְן דִי כֹּחַ פוּן גְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל! ווייל די גְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל הָאבְּן אַ הַשְׁפָּעָה אוֹיף כְּלַל יִשְׂרָאֵל, אַזוֹי ווִי דֶער פָּסוּק זָאגְט: "וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ" ווען עֶס אִיז גֶעוֶוען עֶפֶּעס אַ שְׁאֵלָה בַּיי אִידְן אִיז מֶען אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען אִין לִשְׁכַּת הַגָזִית אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ אוּן דָארְט אִיז אַלֶע שְׁאֵלוֹת פַארֶענְטְפֶערְט גֶעוָוארְן. דָאס הָאבְּן דִי רוֹמִיִים גֶעוָואלְט צֶעבְּרֶעכְן, מֶען זָאל מֶער נִישְׁט הָאבְּן אוֹיף וֶועם אַרוֹיפְצוּקוּקְן אוּן וֶועמֶען צוּ פְרֶעגְן שְׁאֵלוֹת. דֶערְפַאר הָאבְּן זֵיי אַוֶועקְגֶעפִירְט דִי סַנְהֶדְרִין פוּן זֵייעֶר אָרְט, זֵיי זָאלְן נִישְׁט קֶענֶען זַיין אִין לִשְׁכַּת הַגָזִית. אַזוֹי הָאבְּן זֵיי אַוֶועק גֶעפִירְט דִי סַנְהֶדְרִין פוּן אֵיין פְּלַאץ צוּם צְווֵייטְן.

ווען דִי חֲכָמִים זֶענֶען גֶעוֶוען אִין יַבְנֶה, אוּן זֵיי זֶענֶען גֶעזֶעצְן אוֹיסְגֶעשְׁטֶעלְט שׁוּרוֹת אַזוֹי ווִי אַ כֶּרֶם - אַ וַויינְגָארְטְן, לוֹיט זֵייעֶרֶע דַרְגוֹת. הָאבְּן דִי חֲכָמִים זִיךְ אָנְגֶערוּפְן אוּן גֶעזָאגְט: "עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּכַּח מִיִשְׂרָאֵל - דִי תּוֹרָה וֶועט פַארְגֶעסְן וֶוערְן פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל" הָאט זִיךְ רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי אָנְגֶערוּפְן: "דִי תּוֹרָה וֶועט נִישְׁט פַארְגֶעסְן וֶוערְן פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל! עֶס וֶועט בְּלַייבְּן אַ תּוֹרָה בַּיי כְּלַל יִשְׂרָאֵל".

רֶבִּי שִׁמְעוֹן הָאט גֶענוּמֶען אוֹיף דֶעם אַחֲרָיוּת אוּן מְרַמֵז גֶעוֶוען אַז אִין זְכוּת פוּן דִי תּוֹרָה פוּן דֶעם זוּן פוּן יוֹחָאי וָואס דִי לֶעצְטֶע אוֹתִיוֹת פוּן דֶעם פָּסוּק "כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ" אִיז דִי אוֹתִיוֹת יוֹחָא"י אִין זַיין זְכוּת מִיט זַיין הֵיילִיגְן חִבּוּר זוֹהַר וֶועט דִי תּוֹרָה נִישְׁט פַארְגֶעסְן וֶוערְן אוּן מֶען וֶועט אַרוֹיסְגֵיין פוּן גָלוּת.

יֶעצְט וֶועלְן מִיר רֶעדְן אַבִּיסְל וֶועגְן דִי אִדְרָא. אִין יַבְנֶה אִיז מֶען גֶעזֶעצְן שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת. בַּיי דִי 'אִדְרָא' זֶענֶען דִי חֲבֵרִים פוּן רֶבִּי שִׁמְעוֹן גֶעזֶעצְן אַזוֹי ווִי אַ שַׁייעֶר - אַ גֹּרֶן. אַמָאלִיגֶע צַייטְן אַז מֶען הָאט זִיךְ אַזוֹי לִיבּ גֶעהַאט עֶס אִיז גֶעוֶוען אַהֲבַת חֲבֵרִים אִיז מֶען גֶעזֶעצְן אַרוּם אוּן אַרוּם, אַזוֹי ווִי מֶען זֶעט נָאךְ הַיינְט אִין דִי חֲדָרִים, דִי קִינְדֶער זִיצְן אַרוּם אוּן אַרוּם, אַזוֹי ווִי אַ פַארְמַאכְטֶע מֶ"ם אַלֶע קִינְדֶער קֶענֶען זִיךְ זֶען.

די אנדערע וואך וועלן מיר בעז"ה ממשיך זיין

סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת
– שִׂיחוֹת שֶׁאַחַר סִפּוּרֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת –
דֶערְצֵיילְט דוּרְךְ רַבֵּינוּ נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע״א

ה – דֶער ׳צַדִּיק׳ וָואס אִיז אוֹיף אִים אַרוֹיפְגֶעפַאלְן ׳עַצְבוּת׳

[אות א] עֶס אִיז בַּאוואוּסְט: אַז ׳עַצְבוּת׳, ׳טְרוֹיעֶרִיגְקַייט׳, אִיז זֵייעֶר אַ מִיאוּסֶ׳ע מִדָּה! אוּן מְ׳דַארְף זִיךְ זֵייעֶר דֶערְוַוייטֶערֶן דֶערְפוּן! – אוּן מְ׳דַארְף זִיךְ אוֹיפְלֶעבְּן אוּן זִיךְ דֶערְהֵייבְּן!

וַוייל עֶר דַארְף וִויסְן: אַז יֶעדְן ׳רִיר׳ אוּן ׳בֵּייג׳, וָואס דֶער מֶענְטְשׁ רִירְט זִיךְ אוּן רוּקְט זִיךְ, וֶוען עֶר גֵייט אַרַיין אִין עֲבוֹדַת־הַשֵּׁם – אִיז זֵייעֶר טַייעֶר אִין אֵייבֶּערְשְׁטְנְ׳ס אוֹיגְן – אֲפִילוּ עֶר רוּקְט זִיךְ בְּלוֹיז אַ הָאר! – וַוייל וִויבַּאלְד דֶער מֶענְטְשׁ אִיז אִין אַ ׳גוּף׳, אִין ׳עוֹלָם־הָעֲשִׂיָּה׳ – אִיז דֶערְפַאר זֵייעֶר שְׁוֶוער אוֹיף אִים, יֶעדְן רִיר אוּן בֵּייג! – דֶערִיבֶּער אִיז דָאס זֵייעֶר טַייעֶר אִין אֵייבֶּערְשְׁטְנְ׳ס אוֹיגְן!

[אות ב] אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ מַעֲשֶׂה מִיט אַ צַדִּיק: וָואס אִיז אַרוֹיפְגֶעפַאלְן אוֹיף אִים אַ גְרוֹיסְן ׳טְרוֹיעֶרִיגְקַייט׳ [עַצְבוּת] אוּן ׳שְׁוֶוערִיגְקַייט׳! – אוּן וֶוען סְ׳אִיז זִיךְ מִתְגַּבֵּר אוֹיף אַ צַדִּיק ׳עַצְבוּת׳, אִיז דָאס זֵייעֶר שְׁוֶוער פַאר אִים – וַוייל אוֹיף אַ ׳צַדִּיק׳, שְׁטַארְקְט זִיךְ דָאס זֵייעֶר פִיל!

בִּיז סְ׳אִיז אַרוֹיפְגֶעפַאלְן אוֹיף אִים, אַזוֹיפִיל ׳פוֹילְקַייט׳ [עַצְלוּת] אוּן ׳שְׁוֶוערִיגְקַייט׳ – בִּיז עֶר הָאט זִיךְ שׁוֹין מַמָּשׁ נִישְׁט גֶעקֶענְט אַוֶועקְרִירְן פוּן זַיין פְּלַאץ, צוּלִיב דִי גְרוֹיסֶע ׳שְׁוֶוערִיגְקַייט׳ אוּן ׳עַצְבוּת׳ וָואס הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעשְׁטַארְקְט אִיבֶּער אִים!

אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעוָואלְט דֶערְפְרֵייעֶן, אוּן זִיךְ דֶערְהֵייבְּן! – אוּן עֶר הָאט זִיךְ מִיט גָארְנִישְׁט גֶעקֶענְט דֶערְפְרֵייעֶן אוּן דֶערְהֵייבְּן! – וַוייל מִיט יֶעדֶע זַאךְ וָואס עֶר הָאט זִיךְ גֶעוָואלְט דֶערְפְרֵייעֶן, הָאט אִים דֶער ׳בַּעַל־דָּבָר׳ גֶעטְרָאפְן דֶערִינֶען ׳עַצְבוּת׳! – בִּיז עֶר הָאט שׁוֹין גָארְנִישְׁט גֶעהַאט קַיין שׁוּם זַאךְ מִיט וָואס זִיךְ צוּ דֶערְפְרֵייעֶן! – וַוייל מִיט יֶעדֶע ׳שִׂמְחָה׳ וָואס עֶר הָאט זִיךְ גֶעוָואלְט דֶערְפְרֵייעֶן אוּן זִיךְ אוֹיפְהֵייבְּן, הָאט עֶר אִים גֶעטְרָאפְן דֶערִינֶען ׳עַצְבוּת׳!

אוּן עֶר הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ דֶערְפְרֵייעֶן, מִיט דִי ׳שִׂמְחָה׳ פוּן ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״! ״בַּאשֶׁעפֶער, אִיךְ דַאנְק דִיר, אַז דוּ הָאסְט מִיר נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין גוֹי״! – אוּן דָאס אִיז דָאךְ זִיכֶער, אַ ׳גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה׳ וָואס הָאט נִישְׁט קַיין שִׁיעוּר! – וַוייל מְ׳קֶען דָאךְ נִישְׁט אָפְּשַׁאצְן דִי צְוִוישְׁנְשֵׁייד אוּן חִילּוּק! ׳טוֹיזְנְטֶער אוּן צֶענְדְלִיגֶע־טוֹיזְנְטֶער צְוִוישְׁנְשֵׁיידְן׳, וָואס אִיז פַארְהַאן צְוִוישְׁן דִי הֵיילִיגְקַייט פוּן אַ אִיד, פוּן דֶעם ׳נִידְרִיגְסְטְן־פוּן־דִי־נִידְרִיגְסְטֶע׳ – צְוִוישְׁן דִי שְׁלֶעכְטְס אוּן טוּמְאָה פוּן דִי ׳גוֹיִם׳!

אוּן אַז דֶער מֶענְטְשׁ וֶועט גוּט גֶעדֶענְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ׳ס חֲסָדִים אִיבֶּער אִים: ״אַז עֶר הָאט אִים נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין גוֹי״! – דַארְף עֶר זִיכֶער זֵייעֶר פַארְגְרֶעסֶערְן זַיין ׳שִׂמְחָה׳ דֶערְמִיט! – אוּן דָאס אִיז אַזַא סָארְט ׳שִׂמְחָה׳, וָואס אוֹיף דֶעם אִיז נִישְׁט פַארְהַאן קַיין ׳עַצְבוּת׳!

וַוייל מִמֵּילָא וֶוען עֶר דֶערְפְרֵייט זִיךְ מִיט אַזַא סָארְט זַאךְ וָואס עֶר טוּט אַלֵיינְס, קֶען מֶען נָאךְ טְרֶעפְן דֶערוֹיף ׳עַצְבוּת׳ אוֹיף יֶעדְן סָארְט ׳שִׂמְחָה׳ – וַוייל אִין יֶעדְן זַאךְ וֶועט עֶר [דֶער ׳בַּעַל־דָּבָר׳] אִים טְרֶעפְן ׳חֶסְרוֹנוֹת׳, כְּדֵי אִים נִישְׁט צוּצוּלָאזְן זִיךְ צוּ אוֹיפְהֵייבְּן אוּן זִיךְ דֶערְפְרֵייעֶן!

אָבֶּער מִיט דֶעם זַאךְ פוּן: ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״, וָואס דָאס אִיז נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין, וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט דָאךְ דָאס גֶעמַאכְט, אַז עֶר הָאט רַחֲמָנוּת גֶעהַאט אוֹיף אִים אוּן אִים נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין ׳גוֹי׳ – וִויאַזוֹי אִיז מֶעגְלִיךְ צוּ טְרֶעפְן אַ ׳חִסָּרוֹן׳ אִינֶעם ׳דָאזִיגְן סָארְט שִׂמְחָה׳, וִויבַּאלְד דָאס אִיז דָאךְ ׳מַעֲשֵׂה הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ׳ אַלֵיינְס! – וַוייל וִויאַזוֹי עֶס זָאל נָאר זַיין [וָואס סְ׳גֵייט אַלְץ אַרִיבֶּער אוֹיף אִים], אִיז דָאךְ אָבֶּער כָאטְשִׁיק פַארְהַאן אַ רִיזִיגְן צְוִוישְׁנְשֵׁייד, צְוִוישְׁן אִים אוּן דִי גוֹיִם, אָן קַיין שִׁיעוּר אוּן אָן קַיין שַׁאץ!

[אות ג] אוּן דֶער ׳אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶער צַדִּיק׳ הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ דֶערְפְרֵייעֶן דֶערְמִיט [מִיט דִי שִׂמְחָה פוּן ״שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי״]! – אוּן עֶר הָאט ׳צוּבִּיסְלֶעךְ צוּבִּיסְלֶעךְ׳, זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ פְרֵייעֶן אוּן זִיךְ צוּ דֶערְהֵייבְּן! – אוּן יֶעדְן מָאל הָאט עֶר זִיךְ מֶער אוּן מֶער אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן אוּן דֶערְפְרֵייט! – בִּיז עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ אַזַא ׳שְׁטַארְקֶע אוּן גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה׳! אַז עֶר אִיז צוּגֶעקוּמֶען צוּ ״דִי ׳שִׂמְחָה׳ וָואס ׳מֹשֶׁה רַבֵּינוּ׳ עָלָיו־הַשָּׁלוֹם הָאט גֶעהַאט, בְּשַׁעַת וֶוען עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען אִין הִימְל צוּ בַּאקוּמֶען דִי ׳לוּחוֹת׳״ [אָבוֹת־דְּרַבִּי־נָתָן פ״ב ה״ג]!

אוּן אַזוֹי אִינְצְוִוישְׁן וָואס עֶר [דֶער ׳אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶער צַדִּיק׳] דֶערְהֵייבְּט זִיךְ אוּן דֶערְפְרֵייט זִיךְ אַזוֹי – אִיז עֶר גֶעפְלוֹיגְן אִין דִי ׳עוֹלָמוֹת׳, ׳עֶטְלִיכֶע טוֹיזְנְטֶער מַייל׳! – [דָאס הֵייסְט: עֶר אִיז גֶעפְלוֹיגְן בְּתוֹךְ דִי ׳עוֹלָמוֹת׳, אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ פְלִיעֶן פוּן דֶעם פְּלַאץ אִין ׳עוֹלָם־הָעֶלְיוֹן׳ וואוּ עֶר אִיז גֶעוָוארְן דָארְט פְרֵיילֶעךְ – זֶעה וַוייטֶער]!

אוּן אַזוֹי אִינְמִיטְן, קוּקְט עֶר זִיךְ אָן, אוּן עֶר [זֶעהְט: אַז עֶר] אִיז זֵייעֶר וַוייט [הֶעכֶער] פוּן דֶעם פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז גֶעוֶוען פְרִיעֶר!

אוּן עֶר הָאט גֶעהַאט ׳גְרוֹיס צַעַר׳ – וַוייל עֶר הָאט גֶעמֵיינְט: אַז עֶר וֶועט אַרַיינְפַאלְן צוּ עֶפֶּעס אַ אַנְדֶערְן פְּלַאץ! [וַוייל וִויבַּאלְד עֶר הָאט זִיךְ דָאךְ גֶערוּקְט הֶעכֶער, אִיז אוֹיבּ עֶר וֶועט אַרָאפְּפַאלְן פוּן זַיין עֲבוֹדָה – וֶועט עֶר דָאךְ אַרָאפְּפַאלְן אוֹיף אַן אַנְדֶערְן פְּלַאץ, לוֹיט וִויפִיל עֶר הָאט זִיךְ גֶערוּקְט אוֹיבְן – זֶעה בִּילְד וַוייטֶער] – אוּן סְ׳וֶועט זַיין אוֹיף אִים אַ גְרוֹיסְן וואוּנְדֶער [וֶוען מְ׳וֶועט אִים זֶעהְן אוֹיף אַ אַנְדֶערְן פְּלַאץ פוּן פְרִיעֶר – אוּן מְ׳וֶועט זָאגְן]: ״אַז עֶר אִיז פְּלוּצְלִינְג נֶעלָם גֶעוָוארְן״ [פוּנֶעם פְרִיעֶרְדִיגְן פְּלַאץ]! – אוּן דֶער צַדִּיק ווִיל דָאךְ זַיין שְׁטֶענְדִיג ״הַצְנֵעַ־לֶכֶת״ [מִיכָה ו, ח]! ״לֶעבְּן בַּאהַאלְטְן אוּן בַּאשֵׁיידְן״! [בְּמֵילָא ווִיל עֶר נִישְׁט מְ׳זָאל זֶעהְן: ווִי עֶר שְׁטֵייגְט אוּן גֵייט הֶעכֶער]!

[אות ד] אוּן דִי ׳שִׂמְחָה׳ הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן אַוֶועקְצוּגֵיין! וַוייל ׳שִׂמְחָה׳ הָאט אַ ׳גְרֶענִיץ׳, וואוּ עֶס הֵייבְּט זִיךְ אָן, אוּן וואוּ עֶס עֶנְדִיגְט זִיךְ! – אוּן וֶוען דִי ׳שִׂמְחָה׳ הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ עֶנְדִיגְן, הָאט זִיךְ דָאס גֶעעֶנְדִיגְט ׳צוּבִּיסְלֶעךְ צוּבִּיסְלֶעךְ׳ – אוּן עֶר אִיז גֶעוָוארְן דֶערְנִידֶערְט [פוּן דָארְט וואוּ עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן] ׳צוּבִּיסְלֶעךְ צוּבִּיסְלֶעךְ׳!

אוּן וֶוען עֶר אִיז צוּרִיק אַרָאפְּגֶעגַאנְגֶען [אַרָאפְּגֶעפְלוֹיגְן] אוּן דֶערְנִידֶערְט גֶעוָוארְן, פוּנֶעם פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז דָארְט אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן בְּשַׁעַת דִי [אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע רִיזִיגֶע] ׳שִׂמְחָה׳ – אִיז עֶר נִישְׁט גְלַייךְ צוּרִיק אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זַיין עֶרְשְׁטְן פְּלַאץ [אִין ׳עוֹלָם־הָעֶלְיוֹן׳] פוּן וואוּ עֶר אִיז פוּן דָארְט אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן [זֶעה אוֹיבְן] – [דָאס הֵייסְט: אַז עֶר אִיז נִישְׁט אַרָאפְּגֶעפְלוֹיגְן צוּרִיק] אוֹיפְן זֶעלְבְּן וֶועג־גַאנְג פוּן זַיין פְלִיעֶן [אוֹיף אַרוֹיף]! – נָאר עֶר אִיז גְלַייךְ אָנְגֶעקוּמֶען אוּנְטְן [דָא אוֹיף דֶער ׳דָאזִיגֶער אוּנְטֶערְשְׁטֶער־וֶועלְט׳], צוּם זֶעלְבְּן פְּלַאץ פוּן וואוּ עֶר אִיז [גֶעוֶוען פְרִיעֶר וֶוען עֶר אִיז] אַרוֹיפְגֶעפְלוֹיגְן [פַאר עֶר אִיז גֶעוָוארְן גָאר פְרֵיילֶעךְ]!

אוּן דֶערְפַאר אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיס וואוּנְדֶער: אוֹיף דֶעם וָואס עֶר הָאט זִיךְ גֶעטְרָאפְן, נָאכְדֶעם וָואס עֶר הָאט צוּרִיק אַרָאפְּגֶענִידֶערְט: ווִי עֶר אִיז צוּרִיק אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זַיין ׳עֶרְשְׁטְן [זֶעלְבְּן] פְּלַאץ׳ [וואוּ עֶר אִיז גֶעוֶוען פַאר עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען]?! – אוּן פַארְשְׁטֵיי גוּט! [זֶעה בִּילְד וַוייטֶער].

בִּיז עֶר אִיז צוּרִיקְגֶעגַאנְגֶען [צוּרִיק אָנְגֶעקוּמֶען] צוּם זֶעלְבְּן פְּלַאץ וָואס עֶר אִיז קוֹדֶם דָארְט גֶעוֶוען [בְּשַׁעַת עֶר אִיז גֶעוֶוען בְּעַצְבוּת]!

אוּן עֶר קוּקְט זִיךְ אָן, אוּן עֶר זֶעהְט: אַז עֶר אִיז מַמָּשׁ אוֹיפְן זֶעלְבְּן פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז פְרִיעֶר גֶעוֶוען! אוּן אַז עֶר הָאט זִיךְ נָאךְ גָארְנִישְׁט אַוֶועקְגֶערוּקְט פוּן זַיין פְּלַאץ! נָאר אֶפְשַׁר אַזוֹי־וִוי אַ ׳הָאר׳, וָואס אַ מֶענְטְשׁ קֶען דָאס נִישְׁט אָפְּשַׁאצְן, נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער!

אוּן דָאס אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסְן וואוּנְדֶער אִין צַדִיקְ'ס אוֹיגְן: "אַז עֶר אִיז דָאךְ אַזוֹיפִיל גֶעפְלוֹיגְן אִין דִי 'עוֹלָמוֹת', אוּן 'דָא אוּנְטְן' הָאט עֶר זִיךְ גָארְנִישְׁט גֶערוּקְט"!

הָאט מֶען אִים גֶעוִויזְן: אַז סְ'אִיז אַזוֹי טַייעֶר אִין דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ'ס אוֹיגְן, יֶעדְן קְלֵיינֶעם 'רִיר' אוּן 'בֵּייג' וָואס דֶער מֶענְטְשׁ רוּקְט זִיךְ אוֹיף דֶער וֶועלְט, אֲפִילוּ קְלֶענֶער פוּן אַ 'הָאר'! – אַז 'טוֹיזְנְטֶער אוּן צֶענְדְלִיגֶער טוֹיזְנְטֶער עוֹלָמוֹת אוּן מַייל', זֶענֶען נִישְׁט וֶוערְט [הָאבְּן נִישְׁט אַזַא גְרוֹיס חֲשִׁיבוּת] קֶעגְן דֶעם! [דָאס הֵייסְט: אַז דָא אוּנְטְן וֶוען מְ'רוּקְט זִיךְ אַ קְלֵיין פִּיצֶעלֶע, אוּן מְ'קוּמְט נָאר אָן צוּ 'עֶפֶּעס אַ (קְלֵיינֶעם) קְדוּשָׁה', אֲפִילוּ נָאר 'אַזוֹי קְלֵיין וִוי אַ הָאר' – אִיז דָאס נָאךְ סַאךְ מֶער טֵייעֶרער, וִוי 'טוֹיזְנְטֶער אוּן צֶענְדְלִיגֶער טוֹיזְנְטֶער עוֹלָמוֹת' דָארְטְן אוֹיבְן אִין הִימְל (לִקוּטֵי־הֲלָכוֹת, חוֹל־הַמּוֹעֵד ד, יג; רֵאשִׁית־הַגֵּז ד, א)].

[אות ה] אוּן דָאס צוּ פַארְשְׁטֵיין [דַארְף מֶען וִויסְן]: אַז סְ'אִיז בַּאוואוּסְט: אַז דֶער דָאזִיגֶער 'גַשְׁמִיוּתְ'דִיגֶער וֶועלְט', אִיז נָאר אַ 'מִיטְל פּוּנְקְט' אִינְמִיטְן דִי 'גַלְגַלִים', וִוי סְ'אִיז עֶרְקְלֶערְט דוּרְךְ דִי 'בַּעֲלֵי־תְּכוּנָה'! ['חָכְמַת אֶסְטְרָאנָאמְיֶע', דִי גַאנְג פוּן דִי זוּן, לְבָנָה, אוּן שְׁטֶערְנְס – זֶעה: 'רַמְבַּ"ם' הִלְכוֹת קִדּוּשׁ־הַחֹדֶשׁ; סֵפֶר־הַבְּרִית; סֵפֶר־הַתְּכוּנָה פוּן רַבִּי חַיִּים וִויטַאל]!

– אוּן כָּל־שֶׁכֵּן קֶעגְן דִי 'עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים', וֶוערְט דִי 'גַאנְצֶע וֶועלְט' זִיכֶער נִישְׁט בַּאטְרַאכְט, מֶער וִוי אַ 'פִּינְטֶעלֶע'!

אוּן סְ'אִיז בַּאוואוּסְט: אַז אַלֶע 'שְׁטְרִיכְן' וָואס דוּ וֶועסְט צִיעֶן פוּנֶעם 'מִיטְל פּוּנְקְט' – זֶענֶען זֵייעֶר נָאנְט בַּיים 'פּוּנְקְט', אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן! אוּן וִוי מֶער זֵיי דֶערְוַוייטֶערְן זִיךְ פוּנֶעם 'פּוּנְקְט', וֶוערְן זֵיי מֶער דֶערְוַוייטֶערְט אֵיינְס פוּנֶעם אַנְדֶערְן!

אוּן אַזוֹי אוֹיךְ וֶוען דִי 'שְׁטְרִיכְן' דֶערְוַוייטֶערְן זִיךְ גָאר אַסַאךְ פוּנֶעם 'פּוּנְקְט', דֶערְוַוייטֶערְן זִיךְ דַאן אוֹיךְ דִי 'שְׁטְרִיכְן' אֵיינְס פוּנֶעם אַנְדֶערְן, גָאר שְׁטַארְק! כָאטְשׁ וָואס אוּנְטְן בַּיים 'פּוּנְקְט' זֶענֶען זֵיי נָאנְט אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן! – אַזוֹי־וִוי עֶס צֵייגְט דָאס דָאזִיגְן בִּילְד: 8

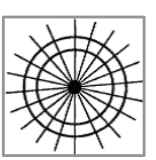

קוּמְט אוֹיס: אַז אוֹיבּ וֶועט עֶר זִיךְ אוֹיסְמָאלְן אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען: וִוי עֶס וֶוערְן גֶעצוֹיגְן 'שְׁטְרִיכְן' פוּן דֶעם 'אוּנְטֶערְשְׁטְן־וֶועלְט', אֲפִילוּ נָאר בִּיז דִי 'גַלְגַלִים' – קוּמְט דַאן אוֹיס: אַז אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶר גֵייט נִישְׁט אַוֶועק פוּן זַיין פְּלַאץ, נָאר [אַזוֹי וֵוייניג] וִוי אַ 'פָאדֶעם' – פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן: דָארְט אוֹיבְן בַּיי דִי 'גַלְגַלִים', וֶוערְט עֶר דֶערְוַוייטֶערְט פוּן דֶעם [עֶרְשְׁטְן] פְּלַאץ וואוּ עֶר אִיז דָארְט גֶעוֶוען פְרִיעֶר, קֶעגְנְאִיבֶּער זַיין קָאפּ – וֶוערְט עֶר יֶעצְט דֶערְוַוייטֶערְט 'עֶטְלִיכֶע טוֹיזְנְטֶער מַייל', לוֹיטְן שַׁאץ פוּן דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם 'אוֹיבֶּערְשְׁטְן גַלְגַל' קֶעגְנְאִיבֶּער דֶעם 'אוּנְטֶערְשְׁטְן וֶועלְט', וִוי בַּאוואוּסְט! – וַוייל סְ'אִיז דָארְטְן אַרַיינְגֶעזֶעצְט [אִינֶעם גַלְגַל], 'שְׁטֶערְנְס', גָאר אָן קַיין צָאל, אוּן יֶעדְן 'שְׁטֶערְן' אִיז בְּעֶרֶךְ אַזוֹי גְרוֹיס וִוי דֶער 'דָאזִיגֶער וֶועלְט', אוּן נָאךְ גְרֶעסֶער! [זֶעה נָאךְ אִין 'לִקוּטֵי־הֲלָכוֹת', עֵרוּבֵי־תְּחוּמִין ה, כ].

[אות ו] כָּל־שֶׁכֵּן וְכָל־שֶׁכֵּן וֶוען עֶר וֶועט זִיךְ אוֹיסְמָאלְן אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען: וִוי דִי 'שְׁטְרִיכְן' וֶוערְן גֶעצוֹיגְן בִּיז דִי 'עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים' – וָואס אַלֶע 'גַלְגַלִים', זֶענֶען גָארְנִישְׁט קֶעגְן זֵיי! – קוּמְט אוֹיס: אַז סְ'אִיז נִישְׁט דָא קַיין שַׁאץ צוּ דִי 'וַוייטְקֵייט' [הֶעכֶערְקֵייט] וָואס עֶר הָאט זִיךְ דֶערְוַוייטֶערְט [הֶעכֶער גֶעוָוארְן] דָארְט אִין דִי 'עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים', דוּרְךְ אַ קְלֵיין פִּיצֶעלֶע 'וַוייטְקֵייט' [הֶעכֶערְקֵייט], אֲפִילוּ בְּלוֹיז 'וֵוייניגֶער וִוי אַ הָאר' וָואס עֶר הָאט זִיךְ דֶערְוַוייטֶערְט [גֶערוּקְט הֶעכֶער] אוּן אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען, פוּנֶעם פְרִיעֶרְדִיגְן פְּלַאץ!

וַוייל אֲפִילוּ אוֹיבּ דָא אִין דֶעם 'אוּנְטֶערְשְׁטְן וֶועלְט', הָאט עֶר זִיךְ נִישְׁט דֶערְוַוייטֶערְט אוּן גֶעגַאנְגֶען [הֶעכֶער], נָאר בְּלוֹיז 'וֵוייניגֶער וִוי אַ הָאר'! – וָואס אִין זַיינֶע אוֹיגְן אִיז עֶר גָארְנִישְׁט וַוייטֶער גֶעגַאנְגֶען [גָארְנִישְׁט גֶערוּקְט הֶעכֶער]! וַוייל דָאס קֶען דָאךְ נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיינְס אָפְּשַׁאצְן! – מִיט דֶעם אַלֶעמֶען: דָארְטְן אִין דִי 'עוֹלָמוֹת־הָעֶלְיוֹנִים', אִיז עֶר דֶערְוַוייטֶערְט [הֶעכֶער] גֶעוָוארְן 'עֶטְלִיכֶע טוֹיזְנְטֶער עוֹלָמוֹת אוּן מַייל'!

אוּן כָּל־שֶׁכֵּן וְכָל־שֶׁכֵּן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ גֵייט 'אֵיין מַייל' אָדֶער 'עֶטְלִיכֶע מַייל' אִין 'עֲבוֹדַת־הַשֵּׁם'! דֶעמָאלְט אִיז: "עַיִן לֹא רָאֲתָה" וְכוּ' [יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ] [יְשַׁעְיָה סד, ג]! "קַיין שׁוּם אוֹיג, חוּץ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיינְס – קֶען נִישְׁט זֶעהְן דָאס גוּטְס וָואס עֶר וֶועט מַאכְן, פַאר דִי וָואס הָאפְן צוּ אִים"!

*

(אִין 'חַיֵּי־מוֹהֲרַ"ן' סה, שְׁרֵייבְּט רַבִּי נָתָן זַ"ל: דִי מַעֲשֶׂה פוּנֶעם צַדִיק וָואס אִיז אֵיינְמָאל אַרַיינְגֶעפַאלְן אִין אַ 'גְרוֹיסְן עַצְבוּת' וְכוּ', וָואס אִיז גֶעשְׁרִיבְּן אִין 'סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת' פּוּנְקְט וִוי אִיךְ הָאבּ דָאס גֶעהֶערְט פוּנֶעם רֶבִּינְ'ס מוֹיל – הָאבּ אִיךְ גֶעהֶערְט פוּן אֵיינֶעם פוּן 'אוּנְזֶערֶע־לַייט': "אַז עֶר הָאט גֶעהֶערְט דֶעם 'דָאזִיגְן מַעֲשֶׂה' פוּנֶעם רֶבִּינְ'ס מוֹיל, אִין אַבִּיסְל אַ 'אַנְדֶערְן נוּסַח'"! – אוּן אוֹיךְ אִינֶעם 'סִיפּוּר־הַמַּעֲשֶׂה' אִיז גֶעוֶוען אַבִּיסְל אַ 'עֶנְדֶערוּנְג' וְכוּ'!

אַז עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ צַדִיק, וָואס אִיז גֶעוֶוען אִין זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגָה – וָואס עֶר אִיז גֶעוֶוען פוּן דִי 'בַּעֲלֵי חֶשְׁבּוֹן־הַנֶּפֶשׁ', וָואס יֶעדְן טָאג הָאט עֶר זִיךְ גֶעמַאכְט אַ 'חֶשְׁבּוֹן־הַנֶּפֶשׁ': "צוּ עֶר הָאט דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג, רִיכְטִיג גֶעדִינְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן בִּשְׁלֵמוּת, לוֹיט זַיין שְׁטֵייגֶער שְׁטֶענְדִיג"! – אוּן עֶר הָאט אוֹיסְגֶערֶעכְנְט דִי זַאכְן וָואס עֶר הָאט גֶעדַארְפְט טוּהְן אִין דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג! אוּן עֶר הָאט גֶעפוּנֶען: אַז עֶר הָאט נִישְׁט יוֹצֵא גֶעוֶוען יְדֵי־חוֹבָתוֹ בִּשְׁלֵימוּת אִינֶעם דָאזִיגְן טָאג!

לְמָשָׁל: עֶר הָאט גֶעדַארְפְט אַרוּמְגֵיין אִין שְׁטוּבּ 'אַהִין אוּן אַהֶער', אַזוֹיפִיל מָאל וִויפִיל עֶר הָאט גֶעדַארְפְט לוֹיט זַיין 'הוֹיכְן הַשָּׂגָה'! – אוּן אִין יֶענֶעם טָאג אִיז עֶר נִישְׁט אַזוֹיפִיל אַרוּמְגֶעגַאנְגֶען אִין שְׁטוּבּ, וִוי עֶס פַּאסְט לוֹיט זַיין מַדְרֵיגָה!

אוּן דוּרְכְדֶעם אִיז עֶר זֵייעֶר אַרָאפְּגֶעפַאלְן אִין זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען! – בִּיז סְ'אִיז אִים שׁוֹין נִישְׁט מֶעגְלִיךְ גֶעוֶוען זִיךְ אוֹיפְצוּלֶעבְן! – בִּיז עֶר הָאט זִיךְ מְחַיֶה גֶעוֶוען מִיט דֶעם וָואס עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען: "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי", "בַּאשֶׁעפֶער, אִיךְ דַאנְק דִיר, אַז דוּ הָאסְט מִיר נִישְׁט בַּאשַׁאפְן קַיין גוֹי"!

[שְׁרֵייבְּט רַבִּי נָתָן]: אוּן פוּן דֶעם וֶועסְטוּ פַארְשְׁטֵיין: דִי מַעֲלָה אוּן דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּנֶעם דָאזִיגְן צַדִיק, וִוי גְרוֹיס עֶר אִיז גֶעוֶוען – אַז עֶר הָאט גֶעהַאט אַזַא הוֹיכֶע עֲבוֹדָה מִיט דֶעם וָואס עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען 'אַהִין אוּן אַהֶער' אִין שְׁטוּבּ! – אַז וֶוען עֶר הָאט נָאר אַבִּיסְל פַארְמִינֶערְט פוּן דֶעם דָאזִיגְן עֲבוֹדָה, לוֹיט זַיין דֵיעָה, הָאט עֶר זִיךְ אַזוֹי שְׁטַארְק מְצַעֵר גֶעוֶוען – בִּיז עֶר הָאט זִיךְ שׁוֹין כִּמְעַט נִישְׁט גֶעקֶענְט אוֹיפְלֶעבְן מֶער – וֶוען נִישְׁט וָואס עֶר דֶערְמַאנְט זִיךְ פוּן: "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי"!

זֶעה אוּן פַארְשְׁטֵיי אוּן קוּק: דִי 'עֲבוֹדָה פוּן דִי צַדִיקִים', אוּן זֵייעֶר 'צַעַר', אוֹיף זֵייעֶר פַארְמִינֶערוּנְג אִין 'עֲבוֹדַת־הַשֵּׁם' – בִּיז וִוי וַוייט, בִּיז וִוי וַוייט, דָאס דֶערְלַאנְגְט! – אַשְׁרֵי לָהֶם! וואוֹיל אִיז צוּ זֵיי!).

(רַבִּי נָתָן זַ"ל שְׁרֵייבְּט אִין 'לִקוּטֵי־הֲלָכוֹת', פֶּסַח ט, טו: דֶער עִיקָר 'נְפִילָה' וָואס דֶער מֶענְטְשׁ פַאלְט אַרָאפּ, אִיז צוּלִיבּ 'גַדְלוּת' [גַאֲוָה] – אַז סְ'פַּאסְט אִים נִישְׁט צוּ טוּעֶן אַזַא 'עֲבוֹדָה' אוּן 'פְּלָאג', בְּשַׁעַת וֶוען עֶר הָאט נָאךְ גָארְנִישְׁט אוֹיפְגֶעטוּהְן! – אָבֶּער דֶער וָואס זוּכְט דֶעם 'אֱמֶת', זָאגְט בַּיי זִיךְ אִין הַארְצְן: אַז צוּלִיבּ 'אֵיין פִּינְטֶעלֶע פוּן 'אֵיין אֵיינְצִיגְן גֶעטְלִיכְן־שֵׁיין', אִיז וֶוערְד דָאס גַאנְצֶע פְּלָאג בְּכֶפֶל־כִּפְלַיִם! – אוּן אַזוֹי־וִוי דֶער צַדִיק וָואס הָאט זִיךְ דֶערְפְרֵייט דוּרְךְ "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי"!).

ו – צְוֵויי סָארְט פַאלַאצְן

[אות א] זָאלְסְט וִויסְן: אַז סְ'אִיז פַארְהַאן 'צְוֵויי סָארְט פַאלַאצְן'! – אוּן 'בֵּיידֶע פַאלַאצְן' זֶענֶען [מַמָּשׁ] גְלַייךְ, אֵיינְס צוּם אַנְדֶערְן. אִין אֵיינְס וואוֹינְט אַ 'קֶענִיג', אוּן אִין דֶעם אַנְדֶערְן וואוֹינְט אַ 'קְנֶעכְט'! – אוּן זִיכֶער בֶּאֱמֶת: אִיז פַארְהַאן אַ גְרוֹיסְן חִילוּק, צְוִוישְׁן דֶעם 'פַאלַאץ פוּנֶעם קֶענִיג' אוּן דֶעם 'פַאלַאץ פוּנֶעם קְנֶעכְט'! – נָאר פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן קֶען מֶען זִיךְ זֵייעֶר טוֹעֶה זַיין צְוִוישְׁן זֵיי!

וַוייל עֶס אִיז פַארְהַאן אַ 'קֶשֶׁר' [קְנִיפּ] וָואס אַסַאךְ נְפָשׁוֹת בִּינְדֶען זִיךְ צוּזַאמֶען, בִּיז סְ'וֶוערְט פוּן זֵיי אַ 'הוֹיז' אוּן אַ 'פַאלַאץ'! – וַוייל זֵיי בִּינְדֶען זִיךְ צוּזַאמֶען אֵיינֶער מִיט נָאךְ אֵיינֶעם, אוּן נָאךְ אֵיינֶער מִיט אַן אַנְדֶערְן – בִּיז סְ'וֶוערְט פוּן זֵיי אַ 'יְסוֹד' [גְרוּנְדְשְׁטֵיין]! – אוּן נָאכְדֶעם וֶוערְט פוּן זֵיי אַ 'אוֹהֶל' [גֶעצֶעלְט]! – בִּיז סְ'וֶוערְט אוֹיפְגֶעבּוֹיעֶט פוּן זֵיי אַ 'הוֹיז' אוּן אַ 'וואוֹינוּנְג'!

אוּן דֶער 'דָאזִיגֶער וואוֹינוּנְג', אִיז אַ 'וואוֹינוּנְג פַארְן אֱמֶת'! – אוּן וֶוען מְ'דַארְף זוּכְן דֶעם 'אֱמֶת', זוּכְט מֶען דָאס אִינֶעם 'דָאזִיגְן וואוֹינוּנְג'! – דָאס הֵייסְט: אִינֶעם דָאזִיגְן אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן 'קְנִיפּ פוּן

דִי צוּזַאמְגֶעבִּינְדֶענֶע נְפָשׁוֹת׳, וָואס פוּן זֵיי וֶוערְט אָט דֶער ׳דָאזִיגֶער וואוֹינוּנְג פַארְן אֱמֶת׳, וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט!

און דֶערִיבֶּער הָאט דִי תּוֹרָה גֶעהֵייסְן (שְׁמוֹת כג, ב): ״אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת״, ״אַז בַּיי אַ ׳מִשְׁפָּט׳ דַארְף מֶען גֵיין נָאךְ רוֹב דַּיָּינִים״ – וַוייל וִויבַּאלְד עֶס בִּינְדֶען זִיךְ צוּזַאם אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן, גֶעפִינְט זִיךְ דָארְט זִיכֶער דֶעם ׳אֱמֶת׳, וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט!

*

און דָאס אִיז דֶער בְּחִינָה פוּן (בְּרֵאשִׁית מו, כז): ״כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב״ [כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים], ״אַלֶע נְפָשׁוֹת פוּן יַעֲקֹב׳ס שְׁטוּב וָואס זֶענֶען גֶעקוּמֶען קַיין מִצְרַיִם״ [זֶענֶען גֶעוֶוען זִיבֶּעצִיג נְפָשׁוֹת] – דָאס הֵייסְט: אַז פוּן דִי [אֵיינְצִיגֶע] ׳נְפָשׁוֹת׳, אִיז גֶעוָוארְן דֶערְפוּן ׳בֵּית יַעֲקֹב׳! [אַ גַאנְצֶע שְׁטוּב פוּן יַעֲקֹב] – דָאס הֵייסְט: ׳אַ וואוֹינוּנְג׳ס פְּלַאץ׳, צוּם ׳אֱמֶת׳, וָואס דָאס אִיז דִי בְּחִינָה פוּן ׳יַעֲקֹב׳, וִוי עֶס שְׁטֵייט (מִיכָה ז, כ): ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״.

[אוֹת ב] אָבֶּער זָאלְסְט וִויסְן: אַז אַנְטְקֶעגְן דֶעם [קְנִיפּ פוּן אֱמֶת], אִיז פַארְהַאנֶען אַ ׳קְנִיפּ פוּן רְשָׁעִים׳ – אַז עֶס נֶעמֶען זִיךְ צוּזַאם אַסַאךְ ׳נְפָשׁוֹת פוּן רְשָׁעִים׳, און סְ׳וֶוערְט פוּן זֵיי אַ ׳שְׁטוּב׳ און אַ ׳וואוֹינוּנְג׳ צוּ דֶעם ׳שֶׁקֶר׳.

און אוֹיף דֶעם וָוארְנְט דֶער נָבִיא (יְשַׁעְיָה ח, יב): ״לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קָשֶׁר״, ״אִיר זָאלְט נִישְׁט זָאגְן אַ סְ׳אִיז אַ בּוּנְד, אוֹיף אַלֶעס וָואס דֶער פָאלְק זָאגְט אַז סְ׳אִיז אַ בּוּנְד״ [רַשִׁ״י: אוֹיף אַ ׳בּוּנְד פוּן רְשָׁעִים׳ זָאגְט נִישְׁט דִי תּוֹרָה ״אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת״] – וַוייל (סַנְהֶדְרִין כז.): ״אַ בּוּנְד פוּן רְשָׁעִים, וֶוערְט נִישְׁט גֶערֶעכְנְט״.

און אוֹיף דֶעם שְׁטֵייט (שְׁמוֹת כג, ב): ״לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרָעֹת״, דוּ זָאלְסְט נִישְׁט נָאכְגֵיין נָאךְ ׳רוֹב דַּיָּינִים׳ אוֹיף שְׁלֶעכְטְס [אַז בַּיי שְׁלֶעכְטְס גֵייט מֶען נִישְׁט נָאךְ רוֹב].

[אוֹת ג] און: צְוִוישְׁן דִי צְוֵויי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע סָארְט ׳בַּתִּים׳ [שְׁטִיבֶּער פוּן ׳אֱמֶת׳ און ׳שֶׁקֶר], קֶען מֶען זִיךְ טוֹעֶה זַיין – דָאס הֵייסְט: צְוִוישְׁן דֶעם ׳אֱמֶת׳ מִיטְן ׳שֶׁקֶר׳! – וַוייל דֶער ׳שֶׁקֶר׳ פְּרָאבִּירְט זִיךְ צוּ פַארְגְלַייכְן צוּם ׳אֱמֶת׳ [אַז סְ׳זָאל אוֹיסְקוּקְן דִי זֶעלְבֶּע] – וַוייל אוֹיךְ דָארְט אִיז פַארְהַאן אַ ׳בּוּנְד׳ פוּן ׳אַסַאךְ נְפָשׁוֹת׳ צוּזַאמֶען, און דֶער מֶענְטְשׁ קֶען זִיךְ נַארְן, און עֶר וֵוייסְט נִישְׁט ׳וואוּ דֶער אֱמֶת אִיז׳, און צוּ־וואוּ עֶר זָאל זִיךְ דֶערְנֶענְטֶערְן!

און זָאלְסְט וִויסְן: אַז דוּרְךְ דִי ׳מִצְוָה פוּן פִּדְיוֹן־שְׁבוּיִים׳, אִיז מֶען זוֹכֶה צוּ פַארְשְׁטֵיין [דִי חִילוּק] צְוִוישְׁן דִי ׳צְוֵויי דָאזִיגֶע אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע שְׁטִיבֶּער׳, צְוִוישְׁן ׳אֱמֶת׳ און ׳שֶׁקֶר׳, צְוִוישְׁן אַ ׳קֶענִיג׳ און אַ ׳קְנֶעכְט׳.

וַוייל ׳שֶׁקֶר׳ אִיז דִי בְּחִינָה פוּן אַ ׳קְנֶעכְט׳, דִי בְּחִינָה פוּן ׳אָרוּר׳ – דִי בְּחִינָה פוּן (בְּרֵאשִׁית ט, כה): ״אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים״ וְכוּ׳, ״פַארְשָׁאלְטְן זָאל זַיין כְּנַעַן, אַ עֶבֶד צוּ עֲבָדִים״ [זָאל עֶר זַיין].

*

[**עָלִים־לִתְרוּפָה, אוֹר לְיוֹם ו׳ עֶרֶב שַׁבַּת־קֹדֶשׁ וַיִּגַּשׁ תקפ״ו:** וָואס זָאל אִיךְ דִיר זָאגְן מַיין בְּרוּדֶער, אַבִּיסְל וֵוייסְטוּ וָואס טוּט זִיךְ אִין מַיין הַארְץ, מֶער פוּן דֶעם קֶען מֶען נִישְׁט עֶרְקְלֶערְן בִּכְתָב.

אוֹיב דוּ ווִילְסְט דֶעם ׳נְקוּדַת־הָאֱמֶת׳, **״אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַכָּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה״** (מִשְׁלֵי ב, ד), **״אוֹיב דוּ וֶועסְט דָאס זוּכְן אַזוֹי־וִוי מְ׳זוּכְט זִילְבֶּער, און אַזוֹי־וִוי מְ׳זוּכְט בַּאהַאלְטֶענֶע אוֹצְרוֹת וֶועסְטוּ דָאס זוּכְן״** – זָאלְסְטוּ זוּכְן דֶעם ׳אֱמֶת׳ אִינֶעם ׳פְּלַאץ פוּנֶעם אֱמֶת׳ (וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט), וָואס דָאס וֶוערְט גֶעבּוֹיעֶט דוּרְךְ ׳אַנְשֵׁי־אֱמֶת׳, דוּרְכְן ׳בַּעַל־אֱמֶת׳.

״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳, וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא״ (שָׁם פָּסוּק ה), **״דֶענְסְטְמָאל וֶועסְטוּ פַארְשְׁטֵיין ׳יִרְאַת־הַשֵּׁם׳, און דָאס ׳גֶעטְלִיכֶע וִויסְנְשַׁאפְט׳ וֶועסְטוּ גֶעפוּנֶען״.**

און זִיכֶער וֵוייסְטוּ און דוּ פַארְשְׁטֵייסְט וָואס אִיךְ בִּין דִיר מְרַמֵּז – **וַוייל דֶעם עִנְיָן פוּן דֶעם ׳פְּלַאץ פוּן אֱמֶת׳, אִיז אַבִּיסְל עֶרְקְלֶערְט אִין סוֹף ׳סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת׳** [וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט] – אָבֶּער בֶּאֱמֶת וֵוייסְטוּ גָארְנִישְׁט. (זֶעה נָאךְ אִין לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת־הַשַּׁחַר ג, יא)]

[**חַיֵּי־מוֹהֲרַ״ן סו** (צוּם שִׂיחָה פוּן דִי ׳צְוֵויי סָארְט פְּלַאצְן׳, אִין סוֹף ׳סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת׳)**:** וֶוען מֶען דִינְט הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, און מְ׳אִיז נָאךְ אַלְץ אִין דִי בְּחִינָה פוּן׳ עֶבֶד׳ (זֶעה לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן ח״ב תּוֹרָה ה) – אִיז מֶען נָאךְ אַלְץ אִין דִי בְּחִינָה פוּן ׳אָרוּר׳ חַס־וְשָׁלוֹם.

און סְ׳אִיז אוֹיךְ פַארְהַאן בַּיי דִי קְדוּשָּׁה, אַ בְּחִינָה פוּן ׳עֶבֶד׳, דָאס אִיז דִי בְּחִינָה פוּן (דְּבָרִים לד, ה; יְהוֹשֻׁעַ א, א): ״מֹשֶׁה עֶבֶד ה׳״.

און זָאלְסְט וִויסְן: אַז סְ׳אִיז פַארְהַאן אַ מִצְוָה, וָואס דוּרְךְ אִיר גֵייט מֶען אַרוֹיס פוּן דִי בְּחִינָה פוּן ׳עֶבֶד׳ – דָאס אִיז דִי ׳מִצְוָה פוּן פִּדְיוֹן־שְׁבוּיִים׳.

ז – דִי צְוֵויי סָארְט ׳שֵׂכֶל׳

זָאלְסְט וִויסְן: אַז סְ׳אִיז פַארְהַאן ׳צְוֵויי סָארְטְן שֵׂכֶל׳! – דָאס זֶענֶען דִי צְוֵויי בְּחִינוֹת פוּן ׳אָחוֹר׳ און ׳קֶדֶם׳ (זֶעה לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן ח״א כא).

דָאס הֵייסְט: אַז סְ׳אִיז פַארְהַאן אַזַא סָארְט ׳שֵׂכֶל׳ וָואס דָאס קוּמְט אָן צוּם מֶענְטְשׁ לוֹיטְן ׳צַייט׳, און וִוי מֶער עֶלְטֶער עֶר וֶוערְט, וֵוייסְט עֶר מֶער.

וִוי עֶס שְׁטֵייט (אִיּוֹב לב, ז): ״יָמִים יְדַבֵּרוּ [וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה]״, ״דִי טֶעג רֶעדְן״ (דִי טֶעג פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, זַיין עֶלְטֶערְקַייט – מַאכְט אַז עֶר זָאל רֶעדְן; [און דִי פִילֶע יָאהְרְן זַיינֶע, זֶענֶען אִים מוֹדִיעַ דָאס קְלוּגְשַׁאפְט]).

און דֶער ׳דָאזִיגֶער׳ שֵׂכֶל׳ – דָאס אִיז דִי [עֶרְשְׁטֶע אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע] בְּחִינָה פוּן ׳אָחוֹר׳, וָואס דָאס קוּמְט אָן מִיט אַ ׳שְׁפֶּעטֶערֶע צַייט׳. וַוייל צוּ דֶער ׳דָאזִיגֶער שֵׂכֶל׳, דַארְף מֶען הָאבְּן ׳צַייט׳.

אָבֶּער עֶס אִיז פַארְהַאן אַ [אַנְדֶערֶער סָארְט] ׳שֵׂכֶל׳, וָואס דָאס קוּמְט אָן צוּם מֶענְטְשׁ, מִיט אַ ׳גְרוֹיסְן שֶׁפַע׳, מִיט אַ ׳גְרוֹיסְן שְׁנֶעלְקַייט׳, וֵוינִיגֶער פוּן אַ סֶעקוּנְדֶע – וַוייל דָאס אִיז ׳לְמַעְלָה־מֵהַזְּמַן׳, ׳הֶעכֶער פוּן דִי צַייט׳, און מֶען דַארְף נִישְׁט הָאבְּן צוּם ׳דָאזִיגְן שֵׂכֶל׳, קַיין שׁוּם ׳צַייט׳.

און דֶער ׳דָאזִיגֶער שֵׂכֶל׳ – דָאס אִיז דִי [צְוֵוייטֶע אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע] בְּחִינָה פוּן ׳פָּנִים׳ [קֶדֶם]. דָאס אִיז דִי בְּחִינָה פוּן ׳יַעֲקֹב׳, דִי בְּחִינָה פוּן ׳אֱמֶת׳, וִוי עֶס שְׁטֵייט (תְּהִלִּים כד, ו): ״[זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו] מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה״, ״[דֶער דָאזִיגֶער דוֹר וָואס טוּעֶן דִי גוּטֶע מַעֲשִׂים וָואס שְׁטֵייט דָארְט אוֹיסְגֶערֶעכְנְט], זֵיי זֶענֶען רָאוּי צוּ זוּכְן דַיין פָּנִים דוּ גָאט, און זֵיי וֶוערְן אָנְגֶערוּפְן דִי קִינְדֶער פוּן ׳יַעֲקֹב׳, בִּיז אֵייבִּיג״.

ח – סְגוּלָה [רְפוּאָה] פַאר ׳פָּאקְן׳ [שְׁוַוארְצֶע פָּאקְן]

[אוֹת א] נָאךְ שַׁבַּת פַּרְשַׁת וַיְחִי, הָאט רַבֵּינוּ זַ״ל גֶעזָאגְט: [אַז] אִינֶעם דָאזִיגְן ׳שָׁלֹשׁ־סְעֻדּוֹת׳ – אִיז מִיר בַּאוואוּסְט [נִתְגַּלֶּה] גֶעוָוארְן, דִי ׳סְגוּלָה׳ [רְפוּאָה] פַאר דִי [קְרֶענְק וָואס הֵייסְט] ׳פָּאקְן׳ [׳שְׁוַוארְצֶע פָּאקְן׳ – וָואס אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר מְסוּכָּנְ׳דִיג, און אִיז שׁוֹין בָּרוּךְ־הַשֵּׁם מֶער נִישְׁט פַארְהַאן הַיינְט! – דָאס אִיז נִישְׁט ׳ווִינְט פָּאקְן׳ וָואס מְ׳רוּפְט הַיינְט ׳טְשִׁיקֶענְפָּאקְס׳ בְּלַעַ״ז]!

אַז מְ׳זָאל נֶעמֶען ׳קְרַייד׳ [זֵייף פוּן וֵוייסֶע עֶרְד]! – און דְרֵיי מָאל מֶער וִוי דָאס וָואג פוּנֶעם ׳קְרַייד׳, זָאל מֶען נֶעמֶען ׳זֵייף׳ [פוּן גֶעוואוּקְסְן און בְּלוּמֶען]! – און פוּן בֵּיידֶע [זֵייפְן] צוּזַאמֶען, זָאל מֶען מַאכְן אַ ׳בָּאד׳ אָפְּצוּבָּאדְן דֶעם קִינְד! – און מְ׳זָאל דָאס מַאכְן גְלַייךְ וֶוען דָאס קִינְד הֵייבְּט אָן צוּ בְּרֶענֶען און אָנְגֶעהִיצְט וֶוערְן דֶערְפוּן! – און דָאס וֶועט בְּעֶזְרַת־הַשֵּׁם הֶעלְפְן, אוֹיבּ דִי גְזֵירָה אִיז נִישְׁט אַזוֹי שְׁטַארְק! – אָבֶּער אוֹיבּ דִי גְזֵירָה אִיז חַס־וְשָׁלוֹם שְׁטַארְק, וֶועט דָאס דַאן נִישְׁט הֶעלְפְן!

[אוֹת ב] און רַבֵּינוּ זַ״ל הָאט גֶעזָאגְט: אַז דִי ׳פָּאקְן קְרֶענְק׳, אִיז גֶעוָוארְן צוּלִיבּ דֶעם ׳חֵטְא־הָעֵגֶל׳! – און סְ׳אִיז שְׁוֶוער צוּ פַארְשְׁטֵיין דֶעם דָאזִיגְן זַאךְ: עֶס אִיז דָאךְ בַּיי דִי אַנְדֶערֶע פֶעלְקֶער אוֹיךְ פַארְהַאן דֶעם דָאזִיגְן קְרֶענְק?! – [דָאס הֵייסְט: אַז ׳חֵטְא־הָעֵגֶל׳ אִיז דָאךְ נָאר שַׁיָּיךְ בַּיי אִידְן? אִיז פַארְוָואס אִיז בַּיי זֵיי אוֹיךְ פַארְהַאן דֶעם דָאזִיגְן קְרֶענְק?].

נָאר עֶס שְׁטֵייט אִין מִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה פח, א): ״אַז סְ׳וָואלְט גֶעדַארְפְט זַיין, אַז דִי פֶעלְקֶער זָאלְן נִישְׁט הָאבְּן קַיין שׁוּם קְרֶענְק! (וִוייבַּאלְד סְ׳קוּמְט זִיךְ זֵיי ׳עוֹלָם־הַזֶּה׳ פַאר זֵייעֶר חֵלֶק)! – נָאר כְּדֵי זֵיי זָאלְן זִיךְ נִישְׁט טְשֶׁעפֶּעןֶען און רֵייצְן מִיט דִי אִידְן [וִוי עֶס שְׁטֵייט (תְּהִלִּים לט, ט): ״חֶרְפַּת

נָבָל אַל תְּשִׂימֵנִי", דָּוִד־הַמֶּלֶךְ בֶּעט זִיךְ: "דֶעם שַׁאנְד פוּנֶעם שְׁלֶעכְטְן מֶענְטְשׁ וָואס עֶר פַאַרְשֶׁעמְט מִיר, זָאלְסְטוּ מִיר נִישְׁט גֶעבְּן"] – דֶערִיבֶּער הָאט מֶען זֵיי גֶעגֶעבְּן אַלֶע קְרֶענְק וָואס אִידְן הָאבְּן"!

און אַזוֹי־וִוי רַשִׁ"י עֶרְקְלֶערְט אוֹיפְן [אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן] פָּסוּק: "חֶרְפַּת נָבָל אַל תְּשִׂימֵנִי" [דֶעם שַׁאנְד פוּנֶעם שְׁלֶעכְטְן מֶענְטְשׁ וָואס עֶר פַאַרְשֶׁעמְט מִיר, זָאלְסְטוּ מִיר נִישְׁט גֶעבְּן!] – "בְּרֶענְג אוֹיךְ אוֹיף אִים [דֶעם שְׁלֶעכְטְן מֶענְטְשׁ], 'קְרֶעצְ' און 'וֵוייטָאג'! כְּדֵי זֵיי זָאלְן מִיר נִישְׁט קֶענֶען זָאגְן [און פַאַרְשֶׁעמֶען]: 'עֶטְס וֶוערְטְס גֶעשְׁלָאגְן מִיט קְרֶענְק און אוּנְז נִישְׁט'! – און דִי 'דָאזִיגֶע תְּפִלָּה' פוּן 'דָוִד־הַמֶּלֶךְ' הָאט גוֹרֵם גֶעוֶוען, אַז מְ'זָאל גֶעבְּן פַאר דִי פֶעלְקֶער, 'יִסוּרִים' און 'קְרֶענְק'"!

און נָאךְ אִיז שְׁוֶוער לִכְאוֹרָה: סְ'אִיז דָאךְ זִיכֶער אוֹיךְ גֶעוֶוען פַאַרְן 'חֵטְא־הָעֵגֶל', דֶער דָאזִיגֶער קְרֶענְק?!

נָאר קוֹדֶם אִיז דָאס נִישְׁט גֶעוֶוען אַזַא שְׁוֶוערֶע קְרֶענְק; דַאן זֶענֶען דִי 'פָּאקְן' גֶעוֶוען, צוּלִיבּ דִי בְּלוּט וָואס דִי קִינְד זֵייגְט פוּן זַיין מַאמֶע, וִוי סְ'אִיז בַּאוואוּסְט פַאר דִי 'חַכְמֵי־הָרוֹפְאִים' – אָבֶּער דָאס אִיז נָאךְ דַאן נִישְׁט גֶעוֶוען אַזַא שְׁוֶוערֶע קְרֶענְק, אַז סְ'זָאל זַיין מְסוּכָּן צוּ שְׁטַארְבְּן דֶערְפוּן חַס־וְשָׁלוֹם, אַזוֹי־וִוי יֶעצְט. און דָאס אִיז גֶעוָוארְן צוּלִיבְּן אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן זִינְד [פוּן 'חֵטְא־הָעֵגֶל].

[אוֹת ג] אוֹיךְ אִיז דָאס אַבִּיסְל מְרוּמָז אִין 'סֵפֶר יִרְמְיָה', דָארְט וֶוערְט דָאס אַלֶעס מְרוּמָז אִינֶעם זֶעלְבְּן פָּסוּק (ב, כב): "גַּם כִּי תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר, וְתַרְבִּי לָךְ בּוֹרִית, נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי", "אֲפִילוּ וֶוען דוּ וֶועסְט זִיךְ וַואשְׁן מִיט 'קְרַייד'", און דוּ וֶועסְט דִיר מֶערְן 'זֵייף' – אִיז דַיין זִינְד פָּארְט גֶעצֵייכְנְט פַאר מִיר".

זָאגְט רַשִׁ"י: "[עֲוֹנֵךְ, דַיין זִינְד:] אוֹיפְן 'זִינְד פוּנֶעם עֵגֶל'. נֶתֶר: דָאס טַייטְשׁ אוֹיף לַעַ"ז [פְרַאנְצוֹיזִישׁ אִידִישׁ]: 'קְרַייד'. בּוֹרִית: זֵייף". (קוּמְט אוֹיס: אַז דָא אִיז מְרוּמָז דִי סוֹד פוּנֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן 'סְגוּלָה', וָואס דָאס קוּמְט נָאךְ פוּנֶעם 'חֵטְא־הָעֵגֶל'. דָאס אִיז: זִיךְ צוּ וַואשְׁן מִיט 'קְרַייד', און צוּ פַאַרְמֶערְן 'זֵייף'). און פַאַרְשְׁטֵיי וואוּנְדֶער!

(זֶעה נָאךְ וֶועגְן 'פָּאקְן': שִׂיחוֹת־הָרַ"ן קפט; חַיֵּי־מוֹהֲרַ"ן פב; לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת ח"א סז; יְמֵי־מוֹהֲרַנַ"ת ח"א ט; אַבְנֵי"הַ־בַּרְזֶל; שִׂיחוֹת־וְסִפּוּרִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל לד).

ט – אַ מַעֲשֶׂה פוּנֶעם רֶבִּינְ'ס יוּנְגֶע יָאהְרְן:

אֵיינְמָאל אִיז מֶען גֶעקוּמֶען צוּ אִים מִיט אַ 'פִּדְיוֹן', אַז עֶר זָאל מִתְפַּלֵּל זַיין אוֹיף אַ קִינְד מִיטְן נָאמֶען: "שָׂרָה אֶסְתֵּר בַּת יְהוּדִית". און עֶר הָאט גֶעזָאגְט: "אַז זִי וֶועט שְׁטַארְבְּן"! – און אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען. וּבְאֵלּוּ הַתֵּבוֹת "מֵתָה" "וַיִּבְאַשׁ" נִתְגַּלָּה לוֹ זֹאת. "מֵתָ'ה וַ'יִּ'בְ'אַ'שׁ", רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: שָׂ'רָה אֶ'סְתֵּר בַּ'ת יְ'הוּדִית. וַי, מֵתָה. הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵנוּ.

הָאט עֶר גֶעזָאגְט: אַז עֶר הָאט דָאס גֶעוואוּסְט פוּן דִי 'הֵיילִיגֶע תּוֹרָה', וַוייל עֶר הָאט דֶעמָאלְס גֶעזֶעהְן אַ פָּסוּק (שְׁמוֹת ז, כא): "וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר מֵתָה וַיִּבְאַשׁ". און בַּיי דִי דָאזִיגֶע וֶוערְטֶער: "מֵתָה וַיִּבְאַשׁ", אִיז אִים דָאס נִתְגַּלֶּה גֶעוָוארְן. וַוייל דִי וֶוערְטֶער: "מֵתָ'ה וַ'יִּ'בְ'אַ'שׁ", אִיז דִי רָאשֵׁי־תֵּיבוֹת: פוּן דָאס קִינְדְ'ס נָאמֶען: שָׂ'רָה אֶ'סְתֵּר בַּ'ת יְ'הוּדִית, וַ'י, מֵ'תָ'ה – הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ זָאל אוּנְז אָפְּהִיטְן.

י – עֶר הָאט אָנְגֶעוָוארְנְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן

עֶר הָאט אָנְגֶעוָוארְנְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן: אַז אוֹיבּ סְ'וֶועט זִיךְ זֵיי חַס־וְשָׁלוֹם טְרֶעפְן אַן אוּמְרֵיינְקַייט אִין קְדוּשָּׁה זָאל מֶען גְלַייךְ תֵּיכֶף־וּמִיַּד גֵיין אִין מִקְוֶה זִיךְ צוּ טוֹבְלְ'ן"!

וַוייל דוּרְךְ דִי 'פַאסִירוּנְג' חַס־וְשָׁלוֹם, וֶוערְט דֶערְפוּן וָואס סְ'וֶוערְט דֶערְפוּן, דֶערִיבֶּער אִיז זֵייעֶר גוּט: אַז נָאךְ פַאר עֶס הֵייבְּט עֶפֶּעס אָן צוּ גֶעשֶׁעהְן דֶערְפוּן חַס־וְשָׁלוֹם – זָאל זִיךְ דֶער מֶענְטְשׁ מַקְדִּים זַיין און זִיךְ טוֹבְלְ'ן און רֵיינִיגְן.

און עֶר הָאט זֵייעֶר אָנְגֶעוָוארְנְט: "אַז דֶער מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן דֶערְפוּן"! – וַוייל דִי זָארְג און מָרָה־שְׁחוֹרָה אוֹיף דֶעם זַאךְ, טוּט זֵייעֶר זֵייעֶר שֶׁעדִיגְן.

און סְפֶּעצִיעֶל נָאכְדֶעם וָואס עֶר הָאט שׁוֹין אַנְטְפְּלֶעקְט דִי דָאזִיגֶע 'צֶען קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים' [תִּיקּוּן־הַכְּלָלִי] וָואס זֶענֶען מְסוּגָּל צוּ פַאַרְרֶעכְטְן דֶעם דָאזִיגְן זִינְד [פוּן פְּגַם־הַבְּרִית] – דָאס זֶענֶען: ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב; נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"ן – וִוי סְ'אִיז שׁוֹין לַאנְג עֶרְקְלֶערְט אִין דִי גֶעדְרוּקְטֶע סְפָרִים (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן ח"א רה; ח"ב צב; סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, קֶרִי ח"ב ה; שִׂיחוֹת־הָרַ"ן קמא; חַיֵּי־מוֹהֲרַ"ן רכה).

דֶעמָאלְס הָאט עֶר גֶעזָאגְט: אַז וֶוער סְ'וֶועט זוֹכֶה זַיין דָאס מְקַיֵּים צוּ זַיין, צוּ זָאגְן דִי דָאזִיגֶע אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע 'צֶען קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים' [תִּיקּוּן־הַכְּלָלִי], אִין יֶענֶעם טָאג וָואס דָאס וֶועט אִים חַס־וְשָׁלוֹם פַאסִירְן – וֶועט דַאן זִיכֶער פַאַרְרָאכְטְן וֶוערְן זַיין זִינְד, און עֶר דַארְף זִיךְ מֶער נִישְׁט זָארְגְן!

און זַיין עִיקָּר כַּוָּונָה אִיז גֶעוֶוען: אַז דֶער מֶענְטְשׁ דַארְף זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן און זִיךְ פָארְכְטְן פוּן אַזֶעלְכֶע זַאכְן, און עֶר זָאל בִּכְלַל נִישְׁט טְרַאכְטְן קַיין מַחֲשָׁבוֹת אִין דֶעם זַאךְ!

נָאר עֶר זָאל זַיין וִוי אַ גִיבּוֹר חַיִל, צוּ שְׁטֵיין קֶעגְן זַיין תַּאֲוָה. און עֶר זָאל זִיךְ אִינְגַאנְצְן מַסִּיחַ דַּעַת זַיין דֶערְפוּן, און זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן. און "דֶער בַּאשֶׁעפֶער וֶועט טוּהְן וָואס אִיז גוּט אִין זַיינֶע אוֹיגְן" (עַל־פִּי שְׁמוּאֵל־ב י, יב), וָואס עֶר וִויל.

און מֶען דַארְף זִיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְקְן מִיט שִׂמְחָה שְׁטֶענְדִיג. און עֶר זָאל בִּכְלַל נִישְׁט וֶוערְן גֶעפַאלְן בַּיי זִיךְ, פוּן קַיין שׁוּם זַאךְ אוֹיף דֶער וֶועלְט, אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶס וֶועט אִיבֶּערְגֵיין אוֹיף אִים כָאטְשׁ וָואס סְ'זָאל נָאר זַיין.

און אוֹיבּ עֶר וֶועט זַיין שְׁטַארְק בַּיי זִיךְ, און עֶר וֶועט זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן, און עֶר וֶועט גָארְנִישְׁט טְרַאכְטְן קַיין 'מַחֲשָׁבוֹת' (וָואס מְ'רוּפְט דָאס: 'אִיבֶּערְטְרַאכְטְן'), און עֶר וֶועט גֵיין מִיט זַיין תְּמִימוּת מִיט שִׂמְחָה – וֶועט עֶר צוּם סוֹף זוֹכֶה זַיין אַרִיבֶּערְצוּגֵיין אוֹיף אַלֶעס בְּשָׁלוֹם.

און דִי דָאזִיגֶע זַאכְן, קֶען מֶען נִישְׁט עֶרְקְלֶערְן שְׁרִיפְטְלֶעךְ. "וְעָרוּם יָבִין לַאֲשׁוּרוֹ" (מִשְׁלֵי יד, טו). "און אַ קְלוּגֶער מֶענְטְשׁ פַאַרְשְׁטֵייט וָואס סְ'אִיז רִיכְטִיג פַאר אִים".

יא – דֶער בֶּן־מֶלֶךְ וָואס אִיז דֶערְוַוייטֶערְט גֶעוָוארְן פוּן זַיין טַאטְן

נָאךְ אַ מַעֲשֶׂה, וָואס דֶער רֶבִּי הָאט דָאס דֶערְצֵיילְט אִין 'שַׁבָּת־חֲנוּכָּה', און דָאס אִיז פַאַרְגֶעסְן גֶעוָוארְן:

פוּן אַ 'בֶּן־מֶלֶךְ' וָואס אִיז דֶערְוַוייטֶערְט גֶעוָוארְן פוּן זַיין טַאטְן וְכוּ', און עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעבֶּענְקְט וְכוּ' וְכוּ'.

און סְ'אִיז אִים אָנְגֶעקוּמֶען אַ בְּרִיוו פוּן זַיין טַאטְן, און עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעטְשַׁאטְשְׁקֶעט דֶערְמִיט, און עֶר הָאט זִיךְ נָאךְ אַלְץ זֵייעֶר גֶעבֶּענְקְט. און עֶר הָאט גֶעבֶּענְקְט: "אַז זַיין טַאטֶע זָאל אִים כָאטְשׁ דֶערְלַאנְגֶען זַיין הַאנְט"! – און אוֹיבּ זַיין טַאטֶע וָואלְט אִים דֶערְלַאנְגְט זַיין הַאנְט – וָואלְט עֶר דָאס גֶעהַאלְזְט און גֶעקוּשְׁט.

נָאכְדֶעם הָאט זִיךְ דֶער 'בֶּן־מֶלֶךְ' מְיַישֵּׁב גֶעוֶוען: "דֶער דָאזִיגֶער כְּתַב, אִיז דָאךְ, דָאס 'הַאנְט־שְׁרִיפְט פוּנֶעם קֶענִיג אַלֵיינְס' – אוֹיבּ אַזוֹי, אִיז דָאס דָאךְ דָאס 'הַאנְט פוּנֶעם קֶענִיג' וְכוּ' וְכוּ'".

(דָאס אַלֶעס אִיז נִישְׁט גֶעשְׁרִיבְּן גֶעוָוארְן רִיכְטִיג, וַוייל דָאס אִיז פַאַרְגֶעסְן גֶעוָוארְן – וַוייל סְ'אִיז נִישְׁט גֶעשְׁרִיבְּן גֶעוָוארְן בַּאצַייטְנְס).

– תַּם וְנִשְׁלָם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם –

ההגרלה נתרמה להצלחת
דוד בן ברכה בת שבע
וזוגתו חיה בת שבע בת פעשא איידל
נא להתפלל שיצליחו בכל הענינים

די הגרלה אויף דאס ווארט 'מלך' איז פארגעקומען פרשת אמור אנהייב וואך

די געוויינער זענען
הילד מרדכי אלעזר פרידמאן
הילד נחמן דוב האלפרין
הילד שמעון מרובסקי
הילד אליעזר יאראוויטש
די מתנה קען מען באקומען
ביי ר' יואל יאראוויטש הי"ו

די שיחות פון נאָך סיפורי מעשיות - (2)

א. וואס דערציילט אונז דער רבי? אז ס'איז געווען א צדיק וואס ס'איז געפאלן אויף אים?
- ❑ עצבות - טרויער
- ❑ כבדות - שווערקייט
- ❑ עצבות וכבידות גדול - א גרויסע טרויער און שווערקייט

ב. וואס האט איהם דער בעל דבר געטראפן אין יעדע שמחה?
- ❑ עצבות
- ❑ גאווה
- ❑ שקר

ג. וואספארא שמחה האט ער ביים סוף געטראפן וואס איז נישט געלונגען פאר'ן בעל דבר עס צוצושטערן?
- ❑ אז ער האט געטוהן א גרויסע מצווה
- ❑ אז ער האט געלערנט אסאך שעות
- ❑ אז דער בעשעפער האט איהם נישט געמאכט א גוי – שלא עשני גוי

ד. צו וועלכע שמחה איז דער צדיק אנגעקומען דורך דעם?
- ❑ צו די שמחה פון א חתונה
- ❑ צו די שמחה וואס משה רבינו האט געהאט ביי מתן תורה
- ❑ צו די שמחה וואס משה רבינו האט געהאט ווען ער האט מקבל געווען די לוחות

ה. ואו ווייט איז דער צדיק געפלויגן אין די היכלי עולמות בשעת ער איז געווען פרייליך?
- ❑ ווי איין האר
- ❑ ער האט זיך בכלל נישט גערירט
- ❑ אפאר טויזענטער מייל

ו. איז דער צדיק פארט די זעלבע ווען ער איז ארויף?
- ❑ יא
- ❑ ניין
- ❑ דער רבי רעדט נישט דערפון

ז. צו וואו איז דער צדיק אנגעקומען ווען ער איז אראפ דא אויף דער וועלט?
- ❑ פונקט צו די זעלבע פלאץ וואו ער איז פריער געווען
- ❑ מיט אפשר א האר געריקט פון דער פלאץ וואס ער איז פריער געווען
- ❑ אפאר טויזענט מייל ווייט פון וואו ער איז פריער געווען

ח. וואס זאגט אונז דער רבי האט מען איהם געוואוזן מיט דעם?
- ❑ אז א צדיק קען אנקומען צו היכלי עולמות
- ❑ אז עס איז זייער טייער יעדע ריר וואס א מענטש רירט זיך אויף דער וועלט פארן אויבערשטן
- ❑ עס איז זייער טייער דאס וואס דער צדיק גייט אין די היכלי עולמות

ט. ווער וואוינט אין די צוויי פאלאצן?
- ❑ אין ביידע וואוינען קענכט
- ❑ אין ביידע וואוינען קעניגן
- ❑ אין איינע וואוינט א קעניג און איינע א קנעכט

י. איז דא א חילוק צווישן די צוויי פאלאצן?
- ❑ זיי זענען אויס די זעלבע
- ❑ באמת איז דא גרויסע חילוק צווישן זיי ביידע
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

יא. דורך וועלכע מצווה זאגט אונז דא דער רבי, איז מען זוכה צו וויסן די חילוק צווישן זיי?
- ❑ ציצית
- ❑ תפילין
- ❑ פדיון שבויים

יב. וואספארא סגולה זאגט דער רבי אויף פאקין ר"ל?
- ❑ מ'מאכט א באד פאר די קינד מיט קרייד און דריי מאל אזויפיל זייף
- ❑ מ'מאכט א באד פאר די קינד מיט זייף און דריי מאל אזויפיל קרייד
- ❑ מ'מאכט א באד פאר די קינד מיט קרייד און צוויי מאל אזויפיל זייף

יג. פון וואס איז געקומען די קרענק ביז א סכנה ר"ל?
- ❑ פון נישט א קלארע לופט
- ❑ פון געווייסע עסן
- ❑ פון חטא העגל

יד. וואס זענען די צען קאפיטלאך תהלים וואס ווערן אנגערופן תיקון הכללי?
- ❑ ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ.
- ❑ י"ג, ל"ב, מ"א, נ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ.
- ❑ ט"ז, כ"ג, ל"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ.

טו. פארוואס איז נישט גוט אראפצושרייבן די מעשה וואס דער רבי האט דערציילט שבת חנוכה?
- ❑ ווייל דער רבי האט עס דערציילט נאר מיט רמזים
- ❑ ווייל מ'האט עס נישט גליך אראפגשרייבן
- ❑ ווייל מ'האט עס לכתחלה נישט קלאר ארפגעשריבן

טז. וואס לערנסטו זיך פון די ביסל וואס עס שטייט יא אראפגעשריבן?
- ❑ ווי שטארק מ'קען זיך מחיה זיין מיט א ספר (כתב פון מלך)
- ❑ ______________________________

צו ענטפערן די בחינות און ארייניין אינעם גורל, **02-5-3333-72**

646-518-1095 1-518-329-9149

המשך פון זייט 1

הָאפְן דֶערְצוּ.

גָאר אַסַאךְ מָאל גֶעשֶׁעט אַז אַ אִידִישׁ קִינְדֶער וויל זִיךְ מְקַדֵּשׁ זַיין, עֶר וויל אָנְהֵייבְּן אַ נַייעֶ בְּלַאט נִישְׁט גֶעדֶענְקֶען וואס אִיז גֶעוֶוען מִיט אִים בֶּעפָאר, אָבֶּער דֶער יֵצֶר הָרָע וויל אִים נָאר אַרָאפְּוַוארְפְן און אִים מְיַיאֵשׁ זַיין, דַארף עֶר אָבֶּער וַוייטֶער זִיךְ אָנְהַאלְטְן און וַוארְטְן און צֵיילְן מִיט עַקְשָׁנוּת וֶוען עֶס וֶועט קוּמֶען דִי מִינוּט און עֶר וֶועט זוֹכֶה צוּ וָואס יֶעדֶער אִיד קֶען זוֹכֶה זַיין ״זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד״.

מִיר דַארְפְן גֶעדֶענְקֶען - אִין דִי טֶעג וָואס מִיר צֵיילְן און וַוארְטְן אוֹיף אוּנְזֶער יְשׁוּעָה - וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעשְׁרִיגְן מִיט אַ הוֹיךְ קוֹל: ״גִיוַואלְד! זַייט אַייךְ נִישְׁט מְיַיאֵשׁ!״. דָאס הָאט דֶער רֶבִּי אוֹיסְגֶעשְׁרִיגְן פַאר אַלֶע דוֹרוֹת שְׁפֶּעטֶער, אַז קֵיין יֵאוּשׁ אִיז נִישְׁט פַארְהַאן פַאר קֵיין שׁוּם אִיד. וַוייל פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם דַאכְט זִיךְ אַז דֶער רֶבִּי הָאט נִישְׁט אִים גֶעמֵיינְט מִיט דִי וֶוערְטֶער, אִיךְ הָאב אַזֶעלְכֶע מָאדְנֶע און גְרָאבֶּע נִסְיוֹנוֹת, וָואס לָאזְט מִיר נִישְׁט בְּשׁוּם אוֹפָן וֶוערְן נָאנְט צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן. אַזֶעלְכֶע דִמְיוֹנוֹת דְרֵייט זִיךְ בַּיי גָאר אַסַאךְ קִינְדֶער אִין קָאפּ.

דֶער אֱמֶת אִיז אָבֶּער אַז דֶער גֶעשְׁרֵיי וָואס דֶער רֶבִּי הָאט אוֹיסְגֶעשְׁרִיגְן מֵיינְט אַוַודְאַי יָא יֶעדְן אֵיינְצִיגְן אִיד, אִין אַלֶע זַיינֶע מַצָּבִים. וַוייל אֲפִילוּ אַ אִיד זָאל גֶעבְּן נָאר אַ קְלֵיין בֶּענְק צוּם בַּאשֶׁעפֶער, עֶר רוּקְט זִיךְ מִיט אַ קְלֵיינֶע תְּנוּעָה צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן מִיט דֶעם אַלֵיין קֶען עֶר זַייעֶר נָאנְט וֶוערְן צוּם בַּאשֶׁעפֶער.

דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן מִיר זָאלְן זוֹכֶה זַיין זִיךְ צוּ רֵיינִיגְן און הֵיילִיגְן דוּרְךְ דִי מִצְוָה פוּן סְפִירַת הָעֹמֶר, און זוֹכֶה זַיין צוּ מַתַּן תּוֹרָה וָואס זָאל מַמְשִׁיךְ זַיין אוֹיף אוּנְז גְרוֹיס רַחֲמָנוּת און חֲסָדִים און דִי גְאוּלָה שְׁלֵמָה בְּקָרוֹב, אָמֵן.

אַזוֹי וִוי אַסַאךְ קִינְדֶער הָאבְּן זִיךְ יֶעצְט אַיינְגֶעשְׁרִיבְּן אִין טֶעל-לַיין צוּ עֶנְטְפֶערְן דִי בְּחִינוֹת. אַ חֵלֶק קִינְדֶער וֶוערְן אַבִּיסְל צֶעמִישְׁט, וַוייל וֶוען דֶער טֶעלֶעפָאן גִיבְּט אַן אוֹיסְוַואל צוּ עֶנְטְפֶערְן דִי תְּשׁוּבוֹת אִיז עֶס נִישְׁט אוֹיף דִי זֶעלְבֶּע סֵדֶר פוּן דִי דְרַיי תְּשׁוּבוֹת וָואס מֶען זֶעט אוֹיף דֶעם צֶעטְל, דֶער טֶעלֶעפָאן קֶען צֶעמִישְׁן דִי דְרַיי תְּשׁוּבוֹת אוֹיף אַן אַנְדֶערְן סֵדֶר. וֶוער נִישְׁט דֶערְשְׁרָאקְן, גֶעבְּט נִישְׁט גְלַייךְ אוֹיף! דוּ בִּיסְט דָאךְ אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער אִינְגְל! דוּ דַארְפְסְט נָאר קְלָאר ווִיסְן בַּיי דִיר וָואס דִי תְּשׁוּבָה אִיז, אַזוֹי וֶועסְטוּ זִיךְ צוּבִּיסְלִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען וְוִיאַזוֹי דָאס אַרְבֶּעט. עֶס וֶוערְט גְרִינְגֶער בְּעֶזְרַ הַשֵּׁם וִוי מֶער וָואכְן מֶען גֵייט אַרַיין אִין דֶעם.

עֶס אִיז בְּוַודְאַי יָא דָא!